

Jon

Riu yai rawabanagana

1 ¹Boni pakane muriḡa da dobu ya tubuḡana, Riu taunaḡa ya kenakenana. Be Riu tauna Mamaitua mate. Be inam Riunama vutuna tauna Mamaitua. ²Inam Riunama tauna boni pakane Mamaitua mate a miamiana. ³Inam Riune yaba matabudi a tubuḡana. Be tauna ibewa, yaba yodi ta kenakenana tokare nam a tubuḡa. ⁴Tauna ḡarone yawasana ya kenakenana. Be inam yawasaninama vutuna banaga adi kodamma. ⁵Be inam kodamnama tadiwanawanae e yanayanana, be tadiwanawana nam teneteneḡina da inam kodamnama sibo ya suragaba.

⁶Be Mamaitua banaga tenaḡa ya vinena isanama Jon, ⁷be ya riu pore da banaga ḡarodie inam kodamnama e giuena, be inam giune banaga matabudi sibo ai sumaḡa. ⁸Jon tauna nam kodam. Ibewa, tauna ya verauna kodamnama e rauguguyena. ⁹Riukaua kodamnama ya veraverauna dobie, vutuna banaga ewai yanedina.

¹⁰Tauna vutuna dobu be yaba matabuna ya voiedina. Be tauna dobie ya miamiana raḡanine, banaga yaḡoro tauna a nuababaḡena. ¹¹Tauna ya yovona na dobie, na banaga ḡomama ḡarodie, be taudi nam ti aninena. ¹²Be aitaḡa tauna ai anine be isane awai sumaḡana, taudi vutudi yai aninedi da Mamaitua natunatunama a tubuḡana. ¹³Taudi nam banaga kosinine ti tubuḡana. Be taudi nam tubuḡa na ḡoane bo banaga na ḡoane ti tubuḡana, ibewa da Mamaitua ḡarone a tubuḡa vitarana.

¹⁴Riu yai rawabanaga be ḡarode dobie ya miana. Tauna raukivivere be riukaua noponama ya moḡavuna. Be Mamaitua na neneḡarama matabuna nuanuanama Natunama tenaḡa ḡominama ya uteutena tauma kè kitana.

¹⁵Jon inam baneginama vutuna ya rauguguye be ya riuna, “Uma baneginama vutuna boni umanama è riuriuemina, ‘Banaga murigue e veraverauna tauna ya saḡa vavasaḡana, nam maika taugu. Baninama muriḡa da taugu è tubuḡana, tauna boni nama miemieninama.’”

¹⁶Be na raukiviveree tauna vere toitoi tabu be tabu ya utedana, ¹⁷raukivivere be riukaua Yesu Kerisoe a verauna. Be Mousis tauna tarawatu taunaḡa ya utedana. ¹⁸Nam aitaḡa airaḡan Mamaitua i kita

rubuna, be Natunama tenāga ḡominama tauna vutuna Mamaitua, Tamanama nuanuane miemieninama, vutuna Mamaitua ḡarode yai maḡatarina.

Jon tauwai babataito Keriso varinama e rarau guguyena

(Mt 3:1-2; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹Jerusalem Jius babadidima taudi pirisi be Livait banegidima a riupore nawedina Jon ḡarone, da ai taravire be sibo a kataiena tauna aitau. ²⁰Be Jon riukaue ya paribeedi be ya riuna, “Taugu nam Tauwai yawasana.”

²¹Dabudine taudi ai taravira munaḡena, “Be tam aitau? Peroveta Elaija, bo?” Be tauna ya riuna, “Ibewa.” Be taudi ai taravira munaḡena, “Mamaitua ya sausaugena peroveta raḡan damone e tavana, vutuna tam, bo?” Be tauna ya riuna, “Ibewa.”

²²“Be yodi tam aitau? Tam giu baninama kwa ute yaḡemai be tauma ka paḡo da ka munaḡe be tauriuporemama kai varidina. Tam nema kwa noḡonoḡota bakem, tam aitau?” ²³Be tauna ya paraibeedi be peroveta Aisaia na giue ya riuedina,

“Taugu vutuna banaga dobu kavakavane bonanama dosine umanama e riuriu, ‘Bada na kedama ko kawa didimani.’”

²⁴Dabudine Parisi adi banagama a riuriuporedina Jon waitaravirenama aubainama. ²⁵Taudi Jon ai taravire be a riuna, “Deḡoda tam nam Keriso bo Elaija bo Mamaitua peroveta ya sausaugena, naumeki da aba aubainama tam yodi banaga kwawai babataitodi?”

²⁶Be Jon ya paribeedi be ya riuna, “Taugu upae yàwai babataitona be banaga tenāga poumie nam ko kataiena, ²⁷tauna vutuna tokare murigue e tavana, be taugu nam veregu da tauna na kaḡasumama yà kaiporaḡa.” ²⁸Inam kaudidima matabudi Betenima a tubuḡana, upa Jodan be noaḡo nevane. Inam dabudine Jon banaga yawai babataitodina.

Mamaitua Na Sipuma Yesu

²⁹Pomainama Jon Yesu ya kitana, ḡarone ya veraverauna, be Jon ya riuna, “Ko kita, tauna vutuna Mamaitua Na Sipuma. Banaga sipu natunama ta vunuḡi be ta tipatipana, nama Mamaitua Na Sipuma yai utaena da banaga adi gewagewama dobie e koḡa poredina. ³⁰Uma baneginama vutuna boni taugu umanama è riuriuemina, ‘Banaga murigue e veraverauna, tauna ya saḡa vavasagana, nam maika taugu. Baninama muriḡa da taugu è tubuḡana, tauna boni nama miemieninama.’ ³¹Noḡone taugu nam e kataiena da aitau Keriso, be taugu è verau be upae banaga èi babataitodina da tauna Israel banegidima ḡarodie e maḡatarana.”

³²Be Jon umanama ya riuna, “Taugu è kitana Arua Babau marae be ya yovona kiu gabubu maika, be Yesu debane ya miana. ³³Noḡone taugu

nam e kataiena da tauna Keriso be Mamaitua taugu upae waibabataito aubainama ya riuriuporeguna raḡanine, umanama ya riueguna, ‘Tam tokare Arua kwa kitana e yovo be banaga aita debane e miana, tauna vutuna tokare Arua Babaue ei babataitona.’³⁴ Taugu uma kauinama nama è kitana Yesu ḡarone ya tubuḡana. Vutuna aubainama yà riuriu kauemina da tauna vutuna Mamaitua Natuḡominama.”

Yesu tauwai muriwatanana dokenama

³⁵ Pomainama Jon ya tava munaḡa be na tauwai muriwatanama rabui mate a midimidina. ³⁶ Be raḡanine Jon e kitana be Yesu dianāḡa ya naḡonaḡona, inam dabudine tauna ya riuna, “Ko kita, tauna vutuna Mamaitua Na Sipuma.” ³⁷ Be Jon na tauwai muriwatanama rabui inam riunama a vaivaiena raḡanine, taudi Yesu ai muriwatanena.

³⁸ Dabudine Yesu yai tautinamuri da taudi ya kitedi be yai taraviredina, “Aba ami ḡoana?” Be taudi a paribee be a riuna, “Rabai, tam deḡo dabudine am kaba mia?” (Giu ‘Rabai’ baninama inam ‘Tauwai katakatai’) ³⁹ Be Yesu ya riuedina, “Ko verau ko kita.” Naumeki da 4 okoroki nama taudi tauna mate a naḡona na kaba miae be dabudine a mia kupina.

⁴⁰ Inam tauwai muriwatanidima rabui, be tauḡoma tenaḡa isanama Endru, tauna Saemon Pita tuaḡanama. ⁴¹ Dabudine Endru aba ya voiena inam noḡone ya naḡo tasinama Saemon ya wane, be ya riuna, “Tauma Mesaia kè banavina.” Mesaia baninama inam Keriso.

⁴² Naumeki da Endru Saemon yai doka verauḡena Yesu ḡarone, be Yesu Saemon ya kita be ya riuna, “Tam Saemon, Jon natunama be yodi tokare yài isamna ‘Kipas’ inam baninama ‘Pita’.”^a

⁴³ Pomainama Yesu Galili naḡonama yai taina. Be kedae tauna Pilip ya banavi be ya riuna, “Kwai muriwatanegu!” ⁴⁴ Pilip tauna Betsaida baneginama maika Endru be Pita.

⁴⁵ Naumeki da Pilip Nataniel ya banavi be ya riuna, “Tauma Tauwai yawasana kè banavina. Inam Nasaret Yesunama Jousep natunama. Tauna vutuna Mosis na tarawatue be peroveta adi bukae a girugirumina.” ⁴⁶ Be Nataniel yai taravirena, “Tam aita ya riuem da tokare Nasaretma^b vere e tubuḡa?” Be Pilip ya riuna, “Kwa verau be kwa kita.” ⁴⁷ Be Yesu e kitana, be Nataniel tauna ḡarone ya veraverauna. Dabudine Yesu ya riuna, “Uma riukaua Israel baneginama, tauna nam kaiyovu nopone ima kenakenana.” ⁴⁸ Dabudine Nataniel Yesu yai taravirena, “Tam nemanama taugu kuya katai bakegu?” Be Yesu ya paribeena, “Taugu tam kai damaya pakane è kitamna, muriḡa da Pilip ya riuem be koya verauna.” ⁴⁹ Dabudine

^a 1.42 Riu ‘kepas’ be ‘Pita’, inam baninama ‘yeku’. ^b 1.46 Peroveta a riuriuna da Tauwai yawasana tokare Betliemma e tubuḡana, be nam Nasaretma.

Nataniel Yesu ya riuena, “Tauwai katakatai, tam riukaua Mamaitua Natunama, be Israel guyaunama tam.”

⁵⁰Be Yesu ya riuena, “Tam kai damaya pakane è kitam be è riuemna aubainama kuyai sumağa, bo? Be nam inam vutunağa, tam yaba ġesaudima dosidima mate tokare kwa kitedina. ⁵¹Be yà riuriu kauemina da taumi tokare ko kitana mara e nuaporağa be Mamaitua na aneama ta sağasağa be ta yovoyovona Banaga Natunama ġarone.”

Matakopa soinama Keinama

2 ¹Rağan wairabuiteġane matakopa soinama Keina meagaine ya tubuğana Galili provins nopone. Be Yesu tinanama mate dabudine.

²Yesu be na tauwai muriwatanama mate a kokonedina inam soinama aubainama. ³Be waen ya kovina rağanine, Meri Yesu ya riuena, “Banaga adi waenma ya kovina.”

⁴Be Yesu ya riuna, “Tam be taugu dà noyama dabudine nam ima kenakenana. Taugu yau rağanima nam i tavana.” ⁵Dabudine Yesu tinanama taunoya ya riuedina, “Aba tauna e riuriuemina, naumeki da ko voiena.”

⁶Inam dabudine vaivai raukoğanama kadi dugima matabudi 6 a midimidina. Dugidima a moraba vavasaga, tenatenağağa 100 lita ruvanama. ⁷Be Yesu taunoya ya riuedina, “Uma dugidima matabudi upa koi moğavudina.” Naumeki da taudi dugi upa ai moğavu taritaridina.

⁸Yodibe taudi ya riuedi da upa dugi nopone a redu be soi taupakinama a utena. Yesu aba ya riuriuena, nama taudi a voiena.

⁹Be soi taupakinama upa e tego rubuna be upa yai rawawaenna. Be soi taupakinama nam i kataiena da uma waennama aikedae be ya tava, be taunoya aitauga upa tauredunama, taudiğa a kataiena. Dabudine soi taupakinama nağivau tauğominama ya riue da ġarone ya tava

¹⁰be umanama ya riuena, “Tam waen dinidininama vutuna sibo kuya soi dokena, be ware a tegotego buana murine, tam waen ġesaudima tometomedima sibo kuya soiedina. Tam aba aubainama waen verenama kuya rabe kwase be yodi kuya dobiğe?”

¹¹Uma inam Yesu mataira pakanama voienama yai karena Keina meagaine, Galili provins nopone. Inam kedane tauna neneġarinama yai mağatari be na tauwai muriwatanama ai sumağena.

¹²Matakopa soinama murine Yesu be tinanama, tasitasinama be na tauwai muriwatanama mate a nağona Kapeniam meagaine. Be taudi dabudine a taumiana rağan bisanama.

Yesu tempol nopone taुकune banegidima ya tavu dobiğedina

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Lk 19:45-48)

¹³Be Nağopore soinama rağaninama ya tavatavana aubainama, Yesu ya sağa ya nağona Jerusalemma. ¹⁴Be dabudine tempol nopone

taukune banegidima ya kitedina, taudi kau, sipu be kiu bunebune a gimagimaredina. Be mane tauwai sensinama banegidima mate ya kitedina dabudine a miamiana. ¹⁵Dabudine Yesu kwapu taie ya voie, yodibe taukune, sipu, kau mate, matabudi tempol nopone be ya tavu dobigedina. Be mate mane tauwai sensinama banegidima adi vatarama ya rika be mane doḡae yai yaraiedina. ¹⁶Be taudi aitauga kiu bunebune a rarau gimaredina ya riuedina, “Uma yabedima ko nawedi ḡavoe! Tamaguma na vadama nam ko voie da anikune gabunama e tubuḡa!”

¹⁷Uma kauinama ya tubutubuḡana raḡanine, na tauwai muriwatanama aba giruma porane a girugirumidina vutuna a noḡotina: “Taugu am vadama nuaboyanama nopogue kai maika e vakivakina.”

¹⁸Dabudine Jius babadidima Yesu a riuenā, “Mataira kwa voie be tauma ka kita be ka kataie da tam ḡarome rewapana e kenakenana, aubainama uma kaudima kwa voivoiedina.”

¹⁹Be Yesu taudi ya riuedina, “Uma tempolnama ko katiwei be taugu raḡan rabuiteḡa nopodie tokare yà kerī munaḡena.” ²⁰Be Jius a paribee be a riuna, “Uma tempolnama modi matabudi 46 nopodie a kerina. Be tam nema raḡan rabuiteḡa nopodie kwa kerī munaḡa bake?” ²¹Be Yesu aba tempolnama ya giugiuena, inam tauna tubuḡa ḡominama ya giugiuena. ²²Be Yesu ya guri be ya midimidisuḡu munaḡana raḡanine, na tauwai muriwatanama uma giudima Yesu ya vatovatodina a noḡotidina. Be taudi Yesu na giuma be girugiruminama poredie aba a riuriuena ai sumaḡedina.

²³Raḡanine Yesu Jerusalemma Naḡopore soinama nopone ya miamiana maika, tauna mataira toitoi ya voiedina, dabudine banaga toitoi mataira a kitedi be Yesu isane ai sumaḡana. ²⁴Be Yesu inam banegidima adi yawasanama nemanama, tauna ya kataiedina, vutuna aubainama tauna nam i sumaḡedina. ²⁵Tauna nam i ḡoeḡoena da aitauna tenaḡa ya naḡo tauna ḡarone be banaga adi yawasanama sibo ya giue, baninama tauna kaite banaga nopodima matabuna ya kataiedina.

Nikodimas Yesu ḡarone ya tavana

3 ¹Raḡan tenaḡa Nikodimas tauna Yesu ḡarone ya tavana. Nikodimas tauna Parisi, Jius adi badama tenaḡana. ²Tauna kupie giu aubainama Yesu ḡarone ya verau be ya riuna, “Tauwai katakatai, tauma kè kataiena da tam Mamaitua ya riuporemna tauma waikatakataimaima aubainama. Baninama am matairama tawai maḡatarana da tam Mamaitua ya riuporemna.”

³Be Yesu ya paribee be ya riuenā, “Yà riuriu kauemna, deḡoda tam nam kwa tubuḡa vitara, Mamaitua na waiguyauma nopone tokare nam kwa saḡa.” ⁴Dabudine Nikodimas ya riuna, “Deḡoda banaga kaite ya moraba poraḡana, tauna tokare nema e tubuḡa vitara bako? Nema tinanama kapone e saḡa munaḡa bako be e tubuḡa vitara?”

⁵Be Yesu ya paribee be ya riuena, “Yà riuriu kauemna, banaga upae be Arua Babaue nam e tubuḡa vitara, tauna tokare Mamaitua na waiguyauma nopone nam e saḡa. ⁶Tubuḡa yawasaninama inam banage e tubutubuḡana, be yawasana arue inam Arua Babaue e tubutubuḡana. ⁷Taugu è riuna da tam sibo kuya tubuḡa vitarana, be inam riunama nam ei basem. ⁸Sive e manimaninina na ḡoane nama e naḡonaḡona. Tam gugurinama kwa vaivaiena, be deḡo yai kare be aikedae e naḡonaḡona nam ku kataiena. Inam kauinama teneḡinama nama aitaui da Arue e tubutubuḡana, tam tokare nam kwa kataie.”

⁹Be Nikodimas Yesu yai taravirena, “Uma kauinama nema tokare e tubuḡa bako?” ¹⁰Be Yesu ya riuna, “Tam Israel adi tauwai katakataima be uma kauinama nam ku kataie, bo? ¹¹Taugu yà riuriu kauemna, tauma aba kè katakataiena vutuna ka giugiuena, be aba kè kitekitedina kawai maḡataridina. Be yaḡoro taumi banegimima tauma ama giuma nam komawai aninedina. ¹²Taugu dobu kaudima è giuemi be nam koi sumagedina, vutuna aubainama anikitanama mara yawasanidima yà giuedina, be taumi tokare nam koi sumaḡa. ¹³Nam aitaui marae i naḡo rubuna, ibewa da Banaga Natunama taunaḡa noteḡo ya yovona. ¹⁴Boni Mousis dobu kavakavane mota brons voivoienama kai bogane yai dawena. Inam kauinama teneḡinama nama Banaga Natunama tokare kai bogane tai dawena, ¹⁵be aitauiḡa tauna tawai sumaḡena, taudi tokare yawasana kenakena nonoḡinama ta paḡona, ¹⁶baninama Mamaitua dobu nuanama ya paḡo vavasageḡa aubainama, nuanuanama Natunama tenaḡa ḡominama yai utaena. Be aitauiḡa tauna tawai sumaḡena, taudi tokare nam ta kodena, ibewa da yawasana kenakena nonoḡinama ta paḡona. ¹⁷Mamaitua nam dobu kovoḡinama bo kawa gewegewanama aubainama Natunama i riuporena, ibewa da tauna dobu waiyawasaninama aubainama ya riuporena.

¹⁸“Aitaui da tauna ewai sumaḡena, Mamaitua inam baneginama nam imawai tara tautauena. Be aitaui da tauna nam imawai sumaḡena, Mamaitua inam baneginama kaite yai tara tautae be e miamiana, baninama inam baneginama Mamaitua Natunama tenaḡa ḡominama isanama nam i sumaḡena aubainama.

¹⁹“Baninama uma aubainama waitaratautau ya tubuḡana: Yana dobie ya yovona be banaga tadiwanawana a ḡoe vavasageḡa, nam maika yana, baninama taudi adi voiama matabudi gewegewedima aubainama. ²⁰Banaga aitauiḡa gewegewa ta voivoiedina taudi yana nam tima ḡoeḡoena. Inam banegidima tokare nam yana nopone ta verau, baninama taudi ta nainairana deḡoda adi gewegewama tima maḡatara aubainama. ²¹Be banaga aitauiḡa da riukaue ta miamiana, taudi yana nopone ma nuaveredi ta veraverauna, da banaga matabudi taudi sibo a kitedi be a kataie da taudi Mamaitua na ḡoanama ta voivoiedina.”

Jon be Yesu

²²Inam kaudidima muridie Yesu na tauwai muriwatanama mate a nağona Judia provinsnama nopone be dabudine taudi rağan bisanama a rautapa miana be banaga awai babataitodina.

²³Inam rağanine Jon mate tauna Salim diane Aionma yawai babataitona, baninama dabudine upa dosinama aubainama. Be banaga rağan matabuna a tavatavana babaito konorinama. ²⁴Uma kauinama noğone ya tubuğana, muriğa da Jon dibure a boru nawena. ²⁵Naumeki da rağan tenağa vaivai raukoğanama debane waikawa riuriu ya nuasarina Jon na tauwai muriwatanama be Jius baneginama tenağa mate. ²⁶Jon na tauwai muriwatanama a verau tauna ġarone be a riuna, “Tauwai katakatai, tauğoma noğone Jodanma be noağo nevane tē banavi be tam kuya riuna tauna Tauwai yawasana, tauna vutuna yodi banaga ewai babataitodina. Be banaga matabudi tauna ġarone ta nağonağona.”

²⁷Be Jon ya paribeedi be ya riuna, “Mamaitua marae tauna banaga tenatenağağa adi noyama e vinevinedina. ²⁸Taumi koya kataiena da taugu patare è riuemina da taugu nam Tauwai yawasana. Mamaitua taugu ya riuporeguna da Bada na kedama yà kawa didimanina, inam vutunağa. ²⁹Waivi tokare e nağona na ġoapaparama ġarone. Be waivi na ġoapaparama ġarone e tavatavana rağanine, tauğoma turanama tokare nuanama e vere kauana. Be tauğoma turanama inam taugu. ³⁰Tauna banaga dosinama e tubuğana, be taugu naumeki da yà ġaubona.

³¹“Tauna marae be ya yovona aubainama, tauna yaba matabuna ya sağa poredina. Be taugu dobu banegiguma, vutuna aubainama taugu yau noğotama na ruvae yaba yà giugiuedina. Be tauna marae be ya yovona, vutuna aubainama tauna ya sağa vavasağana. ³²Tauna marae yaba ya kitekitedi be ya vaivaiedina, vutudi ya riuedana. Be banaga raubisağa tawai sumağena. ³³Be banaga aitauga da tauna na giuma tawai sumağena, taudi tawai kawa riukauana da Mamaitua tauna riuriu kauinama. ³⁴Be Mamaitua banaga ya riuriuporena, tauna Mamaitua riunama e giugiuenta, baninama tauna noponama Mamaitua Aruinama yai moğavu taritarina. ³⁵Tamanama Natunama nuanama ya pağo kaue be yaba matabuna Natunama nimane ya biridina.

³⁶“Aitau da Mamaitua Natunama ei sumağena, tauna yawasana kenakena nonoğinama ya pağona. Be aitau da Mamaitua Natunama e tuatuağaiena, tauna tokare nam yawasana e banavi, baninama Mamaitua na medima tauna ġarone tokare e kena nonoğana.”

Yesu be Samaria waivinama

4 ¹Parisi ta vaiena be Yesu ya nağo be banaga toitoi yai babataitodi be tauna awai muriwatanena, be na tauwai muriwatanama a toi

kauana, nam maika Jon. ²Be Yesu tauna nam banaga iwai babataitodina, ibewa, tauna na tauwai muriwatanama taudiḡa banaga awai babataitodina. ³Raḡanine Yesu e vaiena be tauna aba ya voivoiena, Parisi kaite a kataiena, vutuna aubainama tauna Judia ya gose be ya munaḡana Galilima.

⁴Tauna Galili naḡonama aubainama Samaria kedanaḡa ya naḡona. ⁵Naumeki da tauna Samaria nopone meagai isanama Saikama ya tavana. Boni Jeikob natunama Jousep doḡa ya utena, Saika meagainama diane. ⁶Inam dabudine Jeikob na upama domnama e kenakenana. Suaratopu nama Yesu ya babara siauana aubainama, inam upanama diane ya mia be ya siperena.

⁷Dabudine Samaria waivinama ya tavana upa redunama aubainama, be Yesu inam waivinama ya riuena, “Upa kwa utegu be yà tego.” ⁸Be Yesu na tauwai muriwatanama taudi inam dabudine nam mate. Taudi a naḡona meagaie kani gimeridima aubainama.

⁹Dabudine Samaria waivinama Yesu ya base be ya riuena, “Tam Jius banegimma be taugu Samaria waiviguma, be aba aubainama tam taugu kwa riuriueguna da upa yà utem?” Tauna nama ya riuna, baninama Jius banegidima nam airaḡan Samaria banegidima mate tiwai rawateḡeidina. ¹⁰Dabudine Yesu ya paribee be ya riuena, “Deḡoda tam Mamaitua na puyoma sibo ku kataiena, naumeki da taugu mate sibo kuya kataieguna, inam raḡanine tam tokare kuyai baḡagu be yawasana upanama sibo è utem be kuya tegona.” ¹¹Dabudine waivi ya riuna, “Bada, tam anirau redu ḡarome nam ima kenakenana da upa kwa redu, dom ya dau kauana. Yawasana upanama nema kwa redu bake? ¹²Waḡawaḡadama waḡedima Jeikob uma upanama ya uteutemaina, tam tauna kuya saḡapore, bo? Jeikob be na sedama be na yosima mate uma upanama a tegotegona.”

¹³Be Yesu inam waivinama ya paribee be ya riuna, “Aitauḡa uma upane ta tegotegona, taudi tokare nuedima e raukasakasa munaḡana, ¹⁴be aitau da upa taugu yà ute be e tegona, tauna nam airaḡan nuanama e raukasakasa munaḡa. Be uma upanama taugu yà ute be tauna nopone bigabiga maika e manini watanana, be yawasana kenakena nonoḡinama e paḡona.” ¹⁵Dabudine waivi ya riuena, “Inam upanama kwa utegu da nam airaḡan nuaguma e raukasakasa munaḡa be uma dabudine upa redunama aubainama nam yài veraverau.”

¹⁶Be Yesu inam waivinama ya riuena, “Kwa naḡo be am tauḡomama kwa riue be mate ko verauna.” ¹⁷Dabudine waivi ya riuna, “Ai, taugu nam ei naḡina.” Be Yesu ya riuena, “Inam riukaua, ¹⁸be tam noḡone tautauḡoma 5 kuya naḡidina, be tauḡoma yodi vadae kuya gose be kuya verauna inam nam tam am tauḡoma.”

¹⁹Dabudine waivi ya riuna, “Taugu yodi è kataie da tam peroveta. ²⁰Tauma tamatamaima uma oyanama debane Mamaitua a rarau

duneena. Be taumi Jius ko riuriuna da Jerusalem inam vutuna aniraudune gabunama, be dabudine banaga sibo Mamaitua a rauduneena.”²¹ Be Yesu waivi umanama ya riuena, “Aba yà riuriuena, kwai sumaḡena, raḡan e veraverauna e tavana, inam raḡanine banaga uma oyanama debane Tamadama ta raudunee bo Jerusalem ta rauduneena, inam nam aiyaba, inam matabuna naumeki.²² Taumi Samaria banegimima Mamaitua ko rarau duneena nam ko katai kauena. Be tauma kè katai kaue be ka rarau duneena, baninama Tauwai yawasana tokare Jius ḡarodie be e verauna.

²³ “Be raḡan e veraverauna e tavana, vutuna yodi ya tavana. Arua Babau na rewapanama banaga nopodie e noyanoyana da taudi riukaue Tamadama Mamaitua ta rauduneena. Tamadama Mamaitua inam nama rauduneenama e ḡoeḡoe kauena.²⁴ Baninama Mamaitua tauna Arua, vutuna aubainama taurauduneenama taudi naumeki da Arue be riukaue ta rauduneena.”

²⁵ Dabudine waivi Yesu ya riuena, “Taugu è kataiena da Tauwai yawasana tawai isana Keriso, tauna e veraverauna. Tauna e tavana raḡanine, tokare yaba matabudi ḡaromaie e giu waibatedina.”

²⁶ Dabudine Yesu ya riuna, “Inam vutuna taugu, yodi tam mate tàwai giuna.”

²⁷ Inam raḡanine Yesu na tauwai muriwatanama a tava munaḡa da ta kitana be Yesu inam waivinama mate awai giuna, dabudine taudi a base kauena. Be nam aitu Yesu i taravirena da tauna aba inam waivinama ḡarone ya ḡoeḡoe, bo aba aubainama inam waivinama mate awai giu.²⁸ Dabudine waivi upa duginama ya gose pore da ya munaḡana meagaie be banaga umanama ya riuedina,²⁹ “Ko verau be tauḡoma tenaḡa ko kita. Tauna abaḡa boni è voivoiedina matabuna ya giuedina. Tauna agunai Tauwai yawasana?”³⁰ Naumeki da banaga meagai a gose pore be a naḡona Yesu ḡarone.

³¹ Inam kauidima a tubutubuḡana maika, tauwai muriwatana Yesu a riuena da tauna kani sibo ya kanina.³² Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Taugu yau kanima e kenakenana yà kanina, taumi nam ko kataiena.”³³ Dabudine tauwai muriwatana ai giu vivira be a riuna, “Banaga aitu agunai muriḡa ya tava, be kani ya utena.”

³⁴ Be Yesu ya riuedina, “Taugu yau kanima inam tauriuporeguma na ḡoanama yà voiena, be noya ya uteuteguna yai kovina.³⁵ Taumi ko riuriuna da nawaravi 4 ta kovi be muridie maura e ravusana. Be yodi ko kita, maura kaiteka ya tavana.³⁶ Maura taurawatupanama, taudi tokare adi maesama verenama ta paḡona. Be maura ta rawarawa tupatupana inam giunama, baninama taudi banaga ta veraverauḡedina Mamaitua na waiguyauma nopone. Be taukuma be maura taurawatupanama, taudi rabuidi tokare tai nuavere tenaḡana.³⁷ Inam riunama ‘Banaga ḡesau

taukuma, be banaga ḡesau maura taurawatupanama', inam riukaua. ³⁸Avedi da taumi nam ko sipina, be taugu è riuporemina da maura ko rawatupetupedina. Banaga ḡesaudima a noyana be taumi nonoḡinama ko rawatupatupana."

³⁹Dabudine Samaria banegidima toitoi inam meagaine Yesu ai sumaḡena, baninama waivi umanama ya giuna aubainama, "Taugu abaḡa boni è voivoiedina, matabuna tauna ya giuedina." ⁴⁰Be Samaria banegidima Yesu ḡarone a tavatavana raḡanine, taudi Yesu ai baḡana da mate sibo adi meagaie a miana. Naumeki da Yesu taudi mate raḡan rabui kavakava a miana. ⁴¹Be Yesu na rauguguyama kana taiye banaga riba ai sumaḡana. ⁴²Dabudine taudi waivi a riuna, "Noḡone tauma am giuma aubainama kèi sumaḡana, be yodi tauma mabimaie tauna na giuma kè vaie be kèi sumaḡana, yodi kè kataiena da tauna riukaua Tauwai yawasana dobu matabuna aubainama."

Yesu gabeman natunama tauḡominama yai yawasanina

(Mt 8:5-13; Lk 7:1-10)

⁴³Be raḡan rabui muridie Yesu inam meagainama ya gose, be ya naḡona Galilima. ⁴⁴Ko noḡoti da Yesu boni ya riuna da peroveta na dobu ḡomae nam tima vivivivirena. ⁴⁵Tauna Galilima ya tavatavana raḡanine, Galili banegidima ai aninena, baninama taudi na voiama dosidima Jerusalemma Naḡopore soinama nopone a kitedina aubainama.

⁴⁶Be Yesu na vaḡaie ya munaḡana Keinama deḡo maiḡone upa ya voie be yai rawawaenna. Be inam meagaine gabeman tenaḡa ya miamiana, tauna natunama tauḡominama Kapeniamma ya sida kauana. ⁴⁷Inam tauḡominama e vaiena be Yesu Judiaḡa ya veraverauna Galilima. Naumeki da tauna Yesu yai baḡana da tauna na vadae sibo ya naḡo be natunama yai yawasanina, inam gomeninama ḡaubonaḡa da sibo ya gurina.

⁴⁸Be Yesu ya riuna, "Taumi sibo koyawai sumaḡana, be nam mataira kitanama koyawai rabe." ⁴⁹Be gabeman ya riuna, "Bada, kwa verau makai muriḡa da natuguma e gurina." ⁵⁰Be Yesu gabeman ya riuna, "Kwa naḡo natumma ya yawasana." Be gabeman Yesu aba ya riuriuena yai sumaḡe be ya naḡona.

⁵¹Gabeman tauna ya munaḡa ya naḡonaḡo be na taunoyama kedae a banavi be a riuna, "Natumma ya yawasanana." ⁵²Dabudine gabeman taudi yai taraviredina da suara aba gomana ya yawasana. Be taudi gabeman a paribee be a riuna, "Maiḡo suaratopu 1 okoroki poyapoya gomana ya gosena." ⁵³Be dabudine gomana tamanama e noḡotina be maiḡo inam suerinama nama ruvane Yesu ya riuna, "Natumma ya yawasanana." Dabudine tauna be na vadama noponama banegidima mate, matabudi Yesu ai sumaḡena.

⁵⁴Uma inam mataira aniwai rabuinama Yesu Galili provinsne ya voiena.

Yesu topa diane tauḡoma kaḡa nuakudunama yai yawasanina

5 ¹Uma kauinama muridie Yesu ya saḡa ya naḡona Jerusalemma Jius adi soima aubainama. ²Be Jerusalem gananama bogane matakeda tenaḡa, inam Sipu adi matakedama. Be inam matakedanama diane topa ya midimidina, Hibru bonane tawai isana Betesda. Be inam topanama dianaga banaga sidesidedima adi vaguruma kerikeridima matabudi 5 a midimidina. ³Be vagurudima nopodie anikaba miae banaga sidesidedima toitoi a miamiana. Banaga ḡesaudima matapotepotedima, ḡesaudima kaḡa nuakudukududima, be ḡesaudima nuakudukududima. ⁴Taudi awai rabana da upa sibo yai burukwakwakwana.^c ⁵Be nopodie banaga tenaḡa dabudine kaḡanama ya nuakuduna modi 38 a kovina. ⁶Yesu inam tauḡominama doḡae ya kenakenana ya kitana, be ya vaie da inam tauḡominama sida bonideḡo ya paḡona. Dabudine Yesu inam tauḡominama yai taravirena, “Tam yawasana kwa ḡoḡoḡe bo ibewa?”

⁷Be tauḡoma ya paribee be ya riuena, “Bada, topa ewai dagudaguna raḡanine, taugu nam aitu turagu da ya sagugu be topae sibo è naḡo. Taugu topae naḡonama yāwai taina raḡanine, banaga ḡesaunama kaite e dokadoka ḡomena.” ⁸Dabudine Yesu tauḡoma ya riuena, “Kwa midisuḡu, am duyama kwa paḡo be kwa naḡo.”

⁹Inam dabudine yai raḡantenaga da tauḡoma ya yawasanana, be na duyama ya paḡo da ya naḡona. Inam kauinama Sabat raḡanine ya tubuḡana, ¹⁰vutuna aubainama Jius babadidima tauḡoma ya yawayawasanana umanama a riuena, “Manaka Sabat! Tarawatu e riuriuna tam am duyama nam kwa kiroḡi!”

¹¹Be tauḡoma ya paribeedi be ya riuna, “Banaga tauwai yawasaniguma tauna ya riuḡuna, ‘Am duyama kwa kiroḡi be kwa naḡo.’” ¹²Be taudi tauḡominama ai taravirena, “Inam ai banaga nama ya riuem da tam am duyama sibo kuya kiroḡi, wa?” ¹³Be tauḡoma nam i kataiena aitu tauna yai yawasani, baninama Yesu patara nopodie ya rausonaḡe be ya naḡona. ¹⁴Muriḡanama Yesu inam tauḡominama tempol nopone ya banavi be ya riuena, “Yodi kuya kita, tam kuya yawasanana. Nam gewagewa kwa voia munaḡe, da tokare nam kai matane kwa naḡo.” ¹⁵Naumeki da tauḡoma ya naḡo be Jius babadidima yai varidina da Yesu tauna yai yawasanina.

Yesu na voiam aubainama ya gudutarana

¹⁶Yesu Sabat raḡandie noya ya voivoiedina. Vutuna aubainama Jius babadidima tauna raukivigewegewenama ai karena. ¹⁷Be Yesu taudi ya

^c 5.4 Gurik baibol ḡesaudima vers 4 umanama a girumina: Raḡan ḡesaudie Bada na aneama ya yovo topa nopone be upa ya voie be yawai burukwakwakwana. Murine aitu da ya poti doka be topae ya naḡona, tauna ya yawayawasanana, avedi da sida nema maika kitanama, be yaḡoro ya yawasanana.

riuedina, “Taugu Tamaguma raḡan matabuna na noyama è voivoiena naumeki da yodi. Vutuna aubainama taugu mate yà noyanoyana.”¹⁸ Uma giudima aubainama Jius a rarau rubu guratana da sibo Yesu ai gurina, nam Sabat tarawatunama waikatikotovinama taunaḡa debane, ibewa be mate tauna ya riuriuna da Mamaitua inam tauna Tamaḡominama. Be inam kauine tauna kabe Mamaitua i ruvaruva.

¹⁹Be Yesu umanama ya paribeedina, “Taugu yà riuriu kauemina da Mamaitua Natunama nam tokare mabine aba e voiedi, ibewa. Tauna Tamanama abaḡa ya voiedi be ya kitakitana, vutudiḡa tauna e voivoiedina. ²⁰Baninama Tamanama Natunama nuanama ya paḡona aubainama, yaba matabudi ya voivoiedina nama tauna Natunama yai katai be e voivoiedina. Be Natunama tokare voia ḡesaudima dosidima mate e voiedi be ko basedina, be nam banaga waiyawasaninama taunaḡa. ²¹Tamanama banaga gurie be e kawakawa midisuḡu munaḡedina, be kauinama teneḡinama nama Natunama na ḡoane banaga gurie be e kawa midisuḡu munaḡedi, be yawasana ta paḡopaḡona. ²²Be Tamanama etara matabudi Natunama nimane ya biridina ²³da banaga matabudi sibo Natunama a vivirena Tamanama ta vivivivirena maika. Be aitaḡa Natunama nam tima vivivivirena, taudi Tamanama mate nam tima vivivivirena, baninama Tamanama tauna vutuna Natunama ya riuporena.

²⁴“Taugu yà riuriu kauemina aitaḡa da yau giuma ta vaivaie, be tauriuporeguma tawai sumaḡena, taudi yawasana kenakena nonoḡinama kaite a paḡona, be nam tokare ta naḡo gienae. Taudi gurie be a davuna yawasanae.

²⁵“Be mate yà riuriu kauemina da raḡan e veraverauna e tavana, vutuna yodi ya tavana. Inam raḡanine banaga guriguridima taudi taugu Mamaitua Natunama bonaguma tai beavaiena, be aitaḡa bonaguma ta vaivaiena, taudi tokare yawasana ta paḡona. ²⁶Taugu nama è riuemina, baninama Tamaguma tauna vutuna yawasana pakanama, be inam yawasaninama tauna nopone e kenakenana. Be tauna ya voie da Natunama mate nopone inam yawasaninama e kenakenana. ²⁷Be tauna rewapana Natunama ya utena da banaga e etaredina, baninama tauna vutuna Banaga Natunama. ²⁸Nam ko base da raḡan e veraverauna e tavana, inam raḡanine banaga kokoagae kenekenedima matabudi tokare Mamaitua Natunama bonanama ta vaie be ta midisuḡuna. ²⁹Be aitaḡa vere a voivoiena, taudi ta midisuḡu be ta yawasana nonoḡana. Be aitaḡa gewagewa a voivoiena, taudi ta midisuḡu be gienae ta naḡona, inam vutuna adi kovoḡama. ³⁰Taugu nam nuague yaba ama voivoiedina, ibewa da Tamaguma yaba ewai aninedina ruvane, nama yà voivoiedina. Vutuna aubainama yau rauetarama inam didimaninama, baninama tauriuporeguma ya riuriueguna, ruvane nama banaga yà etaetaredina, be nam taugu yau ḡoane.

Yesu tauwai matematenama

31 “Deḡoda taugume yai matamata munāḡeguna, tokare yau giuma nam tai kawa riukaue. 32 Be taugu è kataiena da tauwai matemateguma ḡesau tauna taugu e giugiueguna, inam matabuna riukaua. 33 Taumi boni tauwai noyanoya koya riupore nawedina Jon ḡarone, be tauna ḡarodie taugu ya giueguna inam matabuna riukaua. 34 Taugu Jon na giuma yà riuriu wainoḡotimina da taumi yawasana ko banavina. Be taugu yau matamatama inam nam banaga ḡoma. 35 Jon tauna kodam maika ya yanayanana, be taumi na yanae ami ḡoanama ruvane raḡan ḡaubonaḡa koyawai nuaverena. 36 Jon aubaiguma aba ya giugiuemina, inam matabuna ya verena. Be taugu yau matamatama vere vavasāḡidima inam voia dosidima, Tamaguma ya uteuteguna yà voivoiedina. Inam voididima dosidima tawai maḡatarana da taugu Tamaguma ya riuporeguna. 37 Be Tamaguma tauriuporeguma tauna mate aubaiguma riukaue e giugiuna. Be taumi nam airaḡan bonanama ko vaie bo noḡonama ko kitana. 38 Tauna ya riuporeguna be taumi nam koi sumaḡeguna, vutuna aubainama na giuma nopomie nam tima kenakenana.

39 “Taumi buka poredima ko sievidi be kowai nuanoḡonoḡotedina da kabe yawasana kenakena nonoḡinama dabudine ko banavi. Be inam bukanama taugu e giugiueguna, 40 taumi sibo ḡarogue koya verau be yawasana koya paḡona. Be taumi debemima ya bado kauana.

41 “Deḡoda taumi ko kawa saḡegu bo ibewa, inam giudima taugu ḡarogue nam banibiribiridi, 42 baninama taugu è kataiena da taumi nopomie Mamaitua nam komawai nuapaḡoena. 43 Taugu Tamaguma isane ḡaromie è yovona, be taumi nam koi anineguna. Be deḡoda banaga ḡesau tauname isane ḡaromie e tavatavana, taumi kowai aninena. 44 Vutuna aubainama taumi nam teneteneḡina da koi sumaḡegu, baninama taumi ami banagama ta kawa saḡemina, vutuna ko ḡoeḡoe guratena. Be Mamaitua sibo taumi ya kawa saḡemina, taumi nam koma ḡoeḡoena.

45 “Be taugu tokare Tamaguma ḡarone nam ya samanimi. Taumi ami voiama maika kabe Mouis kowai muriwatane be kowai sumaḡe. Be Mouis tauna tokare Tamaguma ḡarone e samanimina, 46 be deḡoda taumi Mouis koi sumaḡena, naumeki da taugu mate sibo koyai sumaḡeguna, baninama Mouis na bukae taugu mate ya giueguna. 47 Be deḡoda tauna aba ya girugirumidina nam koi sumaḡedi, naumeki da taugu yau giuma tokare nema koi sumaḡa bakedi?”

Yesu banaga 5 tausand ei kanidina

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 1 Raḡan bisanama muridie Yesu wagae ya geru be yawawa Galilima ya davu be ya naḡona noaḡo nevane gerese. Be inam yawawinama

isanama ḡesau ta riuriuna: Taiberias yawawinama. ² Be patara dosinama Yesu ai muriwatanena, baninama tauna mataira dosidima banaga sidesidedima ḡarodie ya voivoiedina aubainama. ³ Dabudine Yesu tauna ya saḡa ya naḡona oyae be na tauwai muriwatanama mate a miana. ⁴ (Be Naḡopore soinama raḡaninama kaiteka maida ya tavatava be uma kaudima a tubuḡana.)

⁵ Be Yesu patara ya kitedi be tauna ḡarone a saḡasaḡana, dabudine tauna Pilip ya riuena, “Kani deḡo tà gimara be uma banegidima tai kanidi?” ⁶ Tauna nama ya riuna Pilip raurubunama aubainama, be Yesu kaite ya katai munaḡena da tauna tokare aba e voiena.

⁷ Be Pilip ya paribee be ya riuna, “Ai Bada, deḡoda tauda ḡarode 200 Denari sibo i kena be kani sibo tè gimarana, yaḡoro uma patarinama matabuna tokare nam tei kanidi be teneteneḡina.” ⁸ Dabudine Saemon Pita tuaḡanama Endru ya riuna, ⁹ “Uma gomeninama tauḡominama ḡaubonama, tauna ḡarone buredi 5 be iyana rabui ta kenakenana. Be inam nam teneteneḡina uma patara ya moraba kauana.”

¹⁰ Dabudine Yesu na tauwai muriwatanama ya riuedina, “Banaga matabudi ko riuedi da ta mia.” Naumeki da banaga matabudi mui debedie a miana. Be tautauḡoma sievinama 5 tausand^d nama. ¹¹ Naumeki da tauna buredi ya ragaudi, da Mamaitua yai kaiwe be patara ḡarodie buredi ya soiedina. Be murine kauinama teneneḡinama nama iyana ya voiena. Be banaga matabudi a kani da a kani siauana. ¹² Be banaga a kanikani kovina murine, Yesu na tauwai muriwatanama ya riuedina, “Yodi ko naḡo be kani kanikani gosedima matabudi ko rawateḡeteḡeidi, nam i verena da kani tai yakaredi.” ¹³ Naumeki da taudi buredi kanikani gosedima matabudi a rawateḡeteḡeidi be posa matabudi 12 ai moḡavudina.

¹⁴ Be raḡanine banaga uma matairinama nama a kitakitana, taudi a riuna, “Tauna vutuna riukaua da peroveta boni a riuriuena yodi ya tavana.” ¹⁵ Yesu ya kita da taudi a ḡoeḡoena da tauna sibo a kawa guyau makaiena. Vutuna aubainama Yesu taunaḡa ya rausonaḡe be oya debane ya naḡona.

Yesu upa debanaḡa ya naḡona
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Naumeki da ravi ya tavana, be Yesu na tauwai muriwatanama ḡarodie nam i tava munaḡana. Vutuna aubainama taudi a dobi be a munaḡana gerese. Be dabudine wagae a geru da yawawa a davu be a naḡona Kapeniamma.

^d **6.10** Tautauḡoma taudiḡa sievinama 5 tausand. Be waiwaivi seda mate nam ti sievidina, taudi mate a kanina.

¹⁸Taudi a taunaḡo ḡaubonaḡa be sive dosinama yai ravusa be rabama yai karena. ¹⁹Inam raḡanine ta kitana be Yesu topa debanaḡa ya babara be ḡarodie ya naḡonaḡona. Dabudine taudi a naira kauana, ²⁰be tauna ya riuedina, “Taugu! Nam ko naira!” ²¹Dabudine tauwai muriwatana a ḡoeḡoena da tauna sibo a soru tavaitena wagae. Be yai raḡantenāḡe da waga kaite noaḡo nevane gerese ya midimidina.

²²Pomai raḡanboiboi patara muridie a gosegosedina, taudi Yesu a raberabena, baninama taudi maḡo ravie a kita da waga tenāḡa kavakava dabudine ya midimidina be tauwai muriwatana taudiḡa inam wagane a geru da a naḡona, be nam Yesu mate. ²³Be waga ḡesaudima Taiberiasḡa a veraverauna a tava da deḡo Bada buredi yai aiaini be banaga a kanikanina, dabudine a ḡotana. ²⁴Raḡanine patara ta kitana be Yesu be na tauwai muriwatanama mate taudi nam dabudi, naumeki da inam wagedie a geru be a munaḡana Kapeniamma Yesu wanenama aubainama.

Yesu tauna yawasana kaninama

²⁵Raḡanine taudi noaḡo nevane a tava be Yesu a banabanavina raḡanine, taudi ai taravire be a riuena, “Tauwai katakatai, tam nema kuya verau bako?” ²⁶Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Maḡo taugu èi kani siauemina, aubainama taumi taugu ko wanewaneguna. Be yau voiamā dosidima aba tawai maḡataridina yaḡoro taumi nam koma katakataiena. Be inam voididima tawai maḡatariguna da Mamaitua taugu ya riuporeguna. ²⁷Taumi nam kani ḡoma aubainama ko noyanoya, avedi, inam tokare ta bova be tai kavena. Be taumi yawasana kaninama ko wanena, vutuna tokare e kena nonoḡana. Yodibe Banaga Natunama yawasana kenakena nonoḡinama è utemina, baninama Tamadama Mamaitua tauna vutuna yai aninena.”

²⁸Be taudi ai taravire be a riuna, “Mamaitua aba e ḡoeḡoena ka voie?” ²⁹Be Yesu ya riuna, “Mamaitua na ḡoanama inam aitaḡu ya riuriuporena tauna koi sumaḡena.” ³⁰Be taudi a riuena, “Aba matairinama kwa voie da tauma ka kita, yodibe kai sumaḡemna. ³¹Maika girugiruminama porane ya riuna da Mousis waḡawaḡadama mara kaninama ya utedi be a kanina dobu kavakavane a babababarana raḡanine.”

³²Be Yesu ya riuna, “Ibewa, yà riuriu kauemina da inam nam Mousis mara kaninama i utedina. Ibewa da Tamaguma marae miemieninama ya utedina be yodi tauna mara kani ḡominama e uteutemina. ³³Be mara kani ḡominama inam tauna aitaḡu marae be ya yovona da banaga matabuna dobue ei yawasanidina.” ³⁴Be taudi a riuna, “Bada, inam kaninama raḡan patapatanama kwa utemai.”

³⁵Be Yesu ya riuna, “Yawasana kaninama inam vutuna taugu! Be aitaḡa ḡarogue ta veraverauna, taudi nam airaḡan kani e karatidi, be aitaḡa tawai sumaḡeguna, taudi nam airaḡan nuedima e raukasakasa.

³⁶Be taumi ko kitakitaguna, be yaḡoro nam komawai sumaḡeguna. ³⁷Be taudi aitauga Tamaguma ya uteuteguna, taudi tokare ḡarogue ta verauna, be taugu tokare nam ya riutuḡaiedi. ³⁸Taugu marae be è yovona tauriuporeguma na ḡoanama ya voiena aubainama, be nam taugu. ³⁹Be Mamaitua na ḡoanama inam umanama, tauna aitauga taugu ya uteuteguna nam tenaḡa maika ya viri yakasi, ibewa da raḡan damone taudi tokare gurie be ya kawa midisuḡu munaḡedina. ⁴⁰Tamaguma na ḡoanama inam banaga aitauga Mamaitua Natunama ta kita be tawai sumaḡena, taudi tokare yawasana kenakena nonoḡinama ta paḡona, be raḡan damone taudi gurie be ya kawa midisuḡu munaḡedina.”

⁴¹Inam raḡanine Jius banegidima momodu ai karena, baninama Yesu ya riuna da tauna vutuna kani marae, be ya yovona. ⁴²Be taudi a riuna, “Uma tauna Yesu, Jousep natunama. Na dosima tauda tè kataiedina. Be nemanama da tauna e riuriuna, ‘Taugu marae be è yovona.’”?

⁴³Be Yesu ya riuedina, “Momodu ko gose pore! ⁴⁴Nam aitau teneḡinama da tokare ḡarogue e verau. Be Tamaguma tauriuporeguma aitauga e veraverauḡedina ḡarogue, taudi tokare ḡarogue ta verauna. Be taudi vutudi tokare raḡan damone gurie be ya kawa midisuḡu munaḡedina. ⁴⁵Baninama girugiruminama porane peroveta umanama a riuna, ‘Taudi matabudi Mamaitua tokare ei kataidina.’ Be aitauga Tamaguma bonanama tawai beavaie be riunama ta paḡopaḡona, taudi tokare ḡarogue ta verauna. ⁴⁶Nam aitau tenaḡa Tamadama i kita rubuna. Ibewa da taugu Mamaitua ḡarone be è yovona, tauguḡa Tamadama è kitana.

⁴⁷“Yà riuriu kauemina, aitau da taugu ewai sumaḡeguna, tauna kaite yawasana kenakena nonoḡinama ya paḡona. ⁴⁸Yawasana kaninama inam vutuna taugu! ⁴⁹Taumi waḡewaḡemima boni dobu kavakavane mana a kanikanina, yaḡoro a gurina. ⁵⁰Be aitau uma kaninama marae yovoyovonama e kanina, tauna tokare nam e guri. ⁵¹Be taugu vutuna yawasana kaninama marae be è yovona. Be aitau da inam kaninama e kanina, tauna tokare e mia nonoḡana. Be inam kaninama vutuna taugu tubuḡa ḡomiguma yai utaena, da dobie banaga ta yawasanana aubainama.”

⁵²Dabudine Jius banegidima ai saḡasaḡa gurata be a riuna, “Nemanama da uma baneginama tubuḡinama e uteda be tà kani?” ⁵³Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Yà riuriu kauemina, deḡoda Banaga Natunama tubuḡinama nam taumi ko kani be kosininama nam ko tego, taumi nopomie yawasana ibewa. ⁵⁴Be aitau da tubuḡa ḡomiguma e kanikani be kosiniguma e tegotegona, tauna yawasana kenakena nonoḡinama kaite ya paḡona. Be raḡan damone tokare gurie be ya kawa midisuḡu munaḡedina. ⁵⁵Baninama taugu tubuḡa ḡomiguma inam vutuna kani kaua. Be kosiniguma inam vutuna tego kaua. ⁵⁶Be aitau da

tubuḡa ḡomiguma e kanikani be kosiniguma e tegotegona, tauna taugu nopogue be taugu tauna nopone. ⁵⁷Tamaguma yawawayasaninama ya riuriuporeguna na rewapanae taugu yà miamiana. Teneḡinama nama aitaḡa taugu ta kanikaniguna, taudi tokare yau rewapanae ta miana. ⁵⁸Be taugu vutuna kani kaua marae be è yovona. Taumi waḡewaḡemima boni mana a kanikanina, taudi a gurina. Be aitaḡa uma kaninama e kanina, tauna tokare e mia nonoḡana.”

⁵⁹Yesu inam giudima matabudi Kapeniamma sinagog nopone banaga yai katakataidina.

**Tauwai muriwatana toitoi Yesu na
waikatakataima a tuaḡaie be a gosena**

⁶⁰Be raḡanine Yesu na tauwai muriwatanama toitoi nama giudima a vaivaiedina, taudiḡa ai giu vivira be a riuna, “Uma waikatakatainama nam i vere kauana, aitaḡa tokare e paḡo?”

⁶¹Dabudine Yesu ya kataie da na tauwai muriwatanama tauna na giuma aubainama a momomoduna, naumeki be ya riuedina, “Taugu yau giuma ami waisumaḡama e kawakawa gewagewa, bo? ⁶²Be Banaga Natunama marae e munamunaḡana ko kitana raḡanine, taumi nema ko noḡota bako? ⁶³Mamaitua Aruinama^e tauna vutuna yawasana kenakena nonoḡinama banaga e uteutedina. Tubuḡa taunaḡa nam yawasana e utemi. Be taugu yau giuma aba è riuriuemina, inam vutuna Mamaitua Aruinama, yawasana e uteutemina. ⁶⁴Be yaḡoro taumi ḡesaumima nam komawai sumaḡeguna.” Yesu tauna noḡone ya kataiedina da aitaḡa tauna nam timawai sumaḡena, be aitaḡa tauna tokare e boru dobiḡena. ⁶⁵Be Yesu giu yai kare munaḡe be ya riuna, “Vutuna aubainama noḡone è riuemina da nam aitaḡa teneḡinama da tokare ḡarogue e verau. Be Tamaguma aitaḡa rewapana e uteutena, tauna tokare ḡarogue e verauna.”

⁶⁶Uma giune Yesu na tauwai muriwatanama toitoi tauna a gose be ai naḡo teḡateḡana. ⁶⁷Dabudine Yesu na tauwai muriwatanama 12 a miamia kwasana yai taraviredi be ya riuna, “Taumi nemanama? Taumi mate naḡo ko ḡoeḡoe, bo?”

⁶⁸Be Saemon Pita Yesu ya paribee be ya riuna, “Bada, aitaḡa ḡarone ka naḡo? Tam yawasana kenakena nonoḡinama riudima tamḡa ḡarome ta kenakenana, ⁶⁹be tauma kawai sumaḡemna be kè kataiena da tam vutuna Mamaitua na Babau vinevinema.”

⁷⁰Dabudine Yesu ya riuna, “Taumi 12 taugu è vinemina be nopomie tenaḡa tauna Seitan na taunoyama.” ⁷¹Tauna inam Judas ya giugiuenta. Be tauna Saemon Iskariot natunama. Be avedi da Judas tauwai muriwatana 12 nopodie, be tauna yaḡoro Yesu ya boru dobiḡena.

^e 6.63 Gurik baibol nopone ‘Arua’ taunaḡa e kenakena, nam ‘Mamaitua Aruinama’.

Yesu tasitasinama

7 ¹Inam kaudidima muridie Yesu Galili noponaḡa ya babababara naḡona. Be tauna Judia naḡonama nam i ḡoena, baninama inam dabudine Jius babadidima Yesu kana kasirama a tomtomna da sibo ai gurina.

²Be Kapekape soinama raḡaninama maida ya tavatavana aubainama, ³Yesu tasitasinama tauna a riuenta, “Tam Galili sibo kuya gose be kuya naḡona Judiamasoe, be dabudine patare sibo mataira kuya voidi be am tauwai muriwatanama sibo a kitedina. ⁴Tam deḡoda kwa ḡoḡoena banaga matabudi ta kataiemna, naumeki da patara matedie mataira dosidima kwa voidina, be nam kwa miamia yababa.” ⁵Taudi nama a riuna, baninama avedi da Yesu tasitasiḡominama taudi mate Yesu nam ti sumaḡena.

⁶Vutuna aubainama Yesu taudi ya riuedina, “Taugu yau raḡan yaḡama nam i tavana. Be taumi naumeki da ami ḡoane nama ko naḡona. ⁷Banaga tokare nam ta tuaḡaiemi, be taugu ta tuatuaḡaieguna, baninama taugu ya riuriuedina da adi voiamas a gewagewana. ⁸Naumeki taumi ko naḡo soie, be taugu inam nam ama naḡonaḡona, baninama yau raḡan yaḡama yaḡoro nam i tavana aubainama.” ⁹Naumeki da Yesu Galilima ya mia kwasana.

¹⁰Be tasitasinama taudi a naḡonaḡona soie raḡanine, tauna mate muriḡa moisiriga ya naḡona soie. Be nam patare i taimaḡatarina. ¹¹Be soi nopone Jius babadidima Yesu a wane be a riuriuna, “Uma baneginama tauna deḡo?”

¹²Be inam dabudine patara dosinama taudi kasave mareḡa Yesu awai giugiuenta. Banaga ḡesaudima a riuna, “Tauna banaga verenama”. Be ḡesaudima a riuna, “Ibewa, tauna banaga e biribiri waideḡedina.” ¹³Be nam aitauna tenaḡa debanama i tora be patare i giu guratana, baninama taudi Jius babadidima a nairedina aubainama.

Yesu banaga ewai katakataidina

¹⁴Soi ḡaubonaḡa da sibo ya kovina, Yesu ya saḡa ya naḡo tempol nopone be waikatakatai yai karena. ¹⁵Dabudine Jius banegidima tauna a base be a riuna, “Uma baneginama tauna nam aikedaie i girumana. Be nemanama da uma yabedima matabudi ya kataiedi?”

¹⁶Be Yesu taudi ya riuedina, “Aba yaḡwai katakataimina inam nam taugu nuague ama waikatakataimina. Ibewa da inam tauriuporeguma tauna na waikatakataima. ¹⁷Be aitauna da Mamaitua na ḡoanama voienama e ḡoḡoena, tauna tokare e kataie da inam waikatakatainama Mamaitua na waikatakatai, bo taugume yau waikatakatai. ¹⁸Banaga aitauna da na noḡote e giugiuna, inam baninama tauna e rarau rubuna da banaga

tauna kabe ta kawa saḡe. Be tauna aitau da tauriuporenama kawa saḡenama aubainama e giugiuna, tauna inam banaga verenama, be tokare nam ḡarone gewagewa ta banavi. ¹⁹Mousis tarawatu ya utemina, be nam aitau tenaḡa inam tarawatudima kumawai muriwatanedina. Aba aubainama taugu waiguriguma ko ḡoēḡoē? Taumi inam tarawatu kowai kati kotovina.”

²⁰Dabudine banaga Yesu a riuna, “Tauma nam tam waigurimma ke riuna, tam agunai penama ya kokumna.” ²¹Be Yesu taudi ya riuedina, “Taugu Sabat raḡanine tauḡoma tenaḡa èi yawasani be taumi nuemima yai medina. ²²Be you, taumi mate Sabat raḡanine ko noyanoyana. Taumi Mousis na tarawatuma ruvane seda tautauḡomidima ḡarodie kopitom ko voivoiedina. Be inam vaivainama novemai Eibraham ḡarone be ya saḡana, muriḡa da Mousis tarawatu ya yovoḡena. ²³Deḡoda gomana Sabat raḡanine kopitom e paḡona, inam naumeki Mousis na tarawatuma na ruvae. Nama teneḡine taugu yodi banaga Sabat raḡanine èi yawasanina, yodi nemanama? Be aba aubainama yodi ḡarogue ko medimedi? ²⁴Inam kauidima ko kita yaḡedi da nam voia ḡavoe kitakitanama, vutuna ko kitakita wairuva. Avedi, be didimanae yaba ko kita wairuvedi be muriḡa da ko giuedi.”

Yesu tauna Tau waiyawasana, bo?

²⁵Inam giudima aubaidima Jerusalem banegidima ḡesaudima a riuna, “Uma baneginama vutuna waigurinama ta riuriue, bo? ²⁶Tauna yodi umanema patare e giugiuna, be taudi nam aba ḡarone tima riuriuena. Agunai tauda dà babadama a banavi da tauna naumeki Tauwai yawasana. ²⁷Be inam nemanama? Uma baneginama tauda tè kataiena da tauna aikedae be ya tavana. Be Tauwai yawasana aikedae be e tavana nam aitau i kataiena.”

²⁸Yesu tauna yaḡoro tempol nopone yawai katakataka maika, tauna bonanama dosine ya riuna, “Inam riukaua taumi koya kataiena da taugu aitau be aikedae è tavana. Taugu nam yau ḡoane uma dabudine e tavana. Ibewa da Tamaguma ya riuporeguna, be tauriuporeguma riukaua e miamiana, be taumi tauna nam ko kataiena. ²⁹Be taugu tauna è kataiena, baninama taugu tauna ḡarone be è yovona. Tauna ya riuporeguna.”

³⁰Umanama giudima debedie taudi a rarau rubuna da sibo a vunūḡina, be nam ti vunūḡina, baninama na raḡan yaḡama nam i tavana aubainama.

³¹Be patara nopodie banaga toitoi Yesu ai sumaḡe be a riuna, “Tauwai yawasana e tavana raḡanine, mataira ḡesaudima dosidima uma baneginama ya voivoiedina nama tokare e voidi, bo? Vutuna aubainama uma tauna naumeki vutuna.”

³²Dabudine patara kasave Yesu awai giugiuna, Parisi a vaiedina. Vutuna aubainama taudi be pirisi adi babadama mate porisiman a

riuporedina da Yesu sibo a vunugi be a panina. ³³Be Yesu ya riuna, “Taugu taumi mate raġan ġaubonaġa t̄a miana, muriġa be yà munaġana tauriuporeguma ġarone. ³⁴Taumi tokare ko waneguna be nam ko banavigu, baninama deġo taugu yà miamiae, dabudi taumi tokare nam ko tava.”

³⁵Dabudine Jius babadidima adi banagama adi banagama mate a riuna, “Inam baneginama deġo naġonama ewai tai? Agunai tauna uma dobunama e gose be e naġona wari dobue da nam t̄a kita munaġe. Agunai tauna Jius banegidima ai daberaridi be wari dobue ta miamiana ġarodie e naġona. Bo Gurik banegidima ġarodie e naġo be ei katakataidina. ³⁶Tauna ya riuna, ‘Taumi tokare ko wanegu be nam ko banavigu be deġo yà miamiana, dabudi taumi tokare nam ko tava’. Uma giudima banidima aba?”

Yesu yawasana watutunama e uteutedana

³⁷Soi raġaninama dosinama damone Yesu ya midisuġu be bonanama dosine ya riuna, “Aitau da nuamma e rarau kasakasana kwa verau ġarogue be upa yà utem be kwa tegona. ³⁸Aitau da taugu ewai sumaġeguna, inam baneginama nopone yawasana watutunama e manini dobina maika girugiruminama porane ya riuriuna nama.” ³⁹Yesu upa ya giuena inam Arua e giugiuena, be taudi aitauga tauna tawai sumaġena tokare e utedina. Inam raġanine Arua yaġoro nam i yovona, baninama Yesu yaġoro dobue ya miamiana, tauna nam gurie i midisuġu be i naġona marae.

Banaga a dariġa munaġedina

⁴⁰Be banaga umanama giudima a vaivaiedina, dabudine ġesaudima a riuna, “Riukaua da inam tauġominama tauna vutuna peroveta Mamaitua ya sausaugena raġan damone e tavana, vutuna yodi ya tavana.” ⁴¹Be banaga ġesaudima a riuna, “Tauna Tauwai yawasana.” Be ġesaudima a riuna, “Ibewa, Tauwai yawasana nam tokare Galilima be e verau, ⁴²baninama girugiruminama porane e riuriuna da Tauwai yawasana tauna guyau Deivid na damma nopone e tubuġana. Be tauna tokare Deivid na meagaie Betliemma be e verauna.”

⁴³Naumeki da Yesu kana taiye banaga adi noġotama ruvedie nama a dariġa munaġedina. ⁴⁴Banaga ġesaudima a ġoegoena da sibo a vunugi, be nam aitau tenaġa nimanama Yesu tunine i boru rubuna.

⁴⁵Naumeki da porisman a tava munaġana Parisi be pirisi adi babadama ġarodie. Be inam babadidima porisman ai taraviredi be a riuna, “Aba aubainama Yesu nam ko vunugi be ko pani verauġe?” ⁴⁶Be porisman a riuna, “Uma baneginama na giuma ai rewapana kauana, nam aitau airaġan nama i giu rubu be ke vaiena.” ⁴⁷Be Parisi a riuedina,

“Taumi mate yodi tauna kowai murinaḡonaḡo, bo? Tauna inam banaga tauboru waideḡedima. ⁴⁸Ami babadama be tauma Parisi ko kitamai, inam tauḡominama kawai muriwatane, bo? ⁴⁹Ibewa, be uma pataridima buebuedima tarawatu nam ti kataiena, vutuna aubainama tokare Mamaitua ei tara tautauedina.”

⁵⁰Dabudine Parisi tenaḡa isanama Nikodimas, tauna vutuna boni Yesu ḡarone ya tavatavana, tauna ya midisuḡu be ya riuna, ⁵¹“Tauda dā tarawatuma nema e riuriu bakeda? Banaga tā kovoḡa yababe, bo noḡone tā etara doke be muriḡa tā kovoḡi?”

⁵²Dabudine na banagama a paribee be a riuna, “Tam mate Galili banegim, bo? Girugiruminama porane kwa sievi be kwa kita da nema e riu bakem. Nam airaḡan peroveta Galiliḡa tokare e verau.”

⁵³Naumeki da ai daberaridi be tenatenaḡaḡa a naḡona adi vadae.

Waivi na banagama debedie mui ya poreporena

8 ¹Be Yesu tauna ya naḡona oya olip debane. ²Pomainama raḡanboiboi tauna ya munaḡana tempol nopone be dabudine patara a rawateḡeidina. Naumeki da tauna ya mia be waikatakataidima yai karena.

³Tauna dabudi ya giugiuna maika, tarawatu tauwai katakataidima be Parisi taudi waivi tenaḡa a kita banavina, tauna na banagama debedie mui tauporenama. Vutuna aubainama taudi a verauḡena Yesu ḡarone. Be waivinama a riue da patara noḡodie ya midi ⁴be taudi Yesu a riuenā, “Tauwai katakatai, uma waivinama na banagama debedie mui ya porepore be kē banavina. ⁵Nema kwa noḡonoḡota bake? Mousis na tarawatuma e riuriuna da umanama waivinama tauma sibo kē rauyeku be ya gurina.”

⁶Be inam babadidima taudi keda a wanewanena da Yesu sibo aba ya vato waigewa be inam giudie sibo ai wavuna. Be Yesu ya raudune yovo be nimarakurakune doḡa debane yawai girugirumana. ⁷Be taudi yaḡoro waitaravira awai borudidina. Naumeki da Yesu ya tausūḡu be ya riuedina, “Tam aita da gewagewa nam ku voia rubuna, naumeki da tam banegimma yeku kwa rubu dokena.” ⁸Dabudine tauna ya raudune munaḡa be doḡa debane waigirugiruma yai kare munaḡena.

⁹Raḡanine waivi tauwai wavunama nama giunama a vaivaiena, naumeki da tenatenaḡaḡa ai naḡo teḡeteḡedina, be babada poredima taudi inam a doka ḡomedina. Be Yesu inam waivinama mate taudiḡa a gose poredina. ¹⁰Naumeki da Yesu ya tausūḡu be waivinama yai taravirena, “Tauwai wavumama aikedae a naḡo? Taudi nam ti rauyekum, bo?” ¹¹Be waivi ya riuna, “Ibewa Bada.” Be Yesu tauna ya riuenā, “Taugu mate nam tokare yā rauyekum. Kwa naḡona, be nam gewagewa kwa voie munaḡe!”

Yesu tauna dobu na yanama

¹² Yesu patara ḡarodie giu yai kare munaḡa be ya riuna, “Taugu vutuna dobu na yanama. Aitau da taugu ewai muriwataneguna, tauna tokare nam tadiwanawanae ei suratou naḡo. Ibewa da tauna nopone yana e kenana, inam raḡanine yawasana e banavina.”

¹³ Be Parisi taudi a paribee be a riuna, “Tam inam kaiyovue tamḡa aubaimma kwa giugiu raukosogaigai.” ¹⁴ Be Yesu taudi ya riuedina, “Deḡoda taugume aubaiguma sibo è giu raukosogaigaina, inam yaḡoro riukaua. Baninama taugu aikedae è verau be aikedae yà naḡonaḡona taugu è kataiena, be taumi nam ko kataiena.

¹⁵ “Taumi ko etaetareguna inam banaga ḡoma ami noḡotama ruvane ko etaetareguna. Be taugu nam aitau ama etaetarena. ¹⁶ Be deḡoda taugu banaga etaredima è ḡoena, taugu yau rauetarama tokare didimanae è voiena, baninama Tamaguma tauriuporeguma murigue e midimidina, be nam tauguḡa ama miamiana. ¹⁷ Taumi ami tarawatuma e riuriuna da raḡanine matamata rabui giu teneginama ta vatona, inam giunama banaga tokare nam ta riuwai kaikaiyovu. ¹⁸ Taugu inam matemie yodi aubaiguma yà giugiuna, be wairabuiguma inam Tamaguma tauna vutuna tauriuporeguma.”

¹⁹ Dabudine taudi Yesu a riuena, “Yodi tamamma deḡo?” Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Taumi taugu Tamaguma mate nam ko kataiemaina. Deḡoda taugu sibo ko kataieguna, taumi tokare Tamaguma mate koya kataiena.”

²⁰ Yesu tauna tempol nopone deḡo mane aniborunama gabune, dabudi ya midi be inam yabedima matabudi yai katakataidina. Be nam aitau Yesu i kaididi be i pani nawena, baninama tauna na raḡan yaḡama yaḡoro nam i tavana.

²¹ Be Yesu inam babadidima ya riu munaḡedina, “Taugu tokare yà naḡona, be taumi ko waneguna be ami gewagewae tokare ko gurina. Be deḡo yà naḡonaḡona, taumi tokare nam dabudi ko tava.” ²² Be Jius babadidima a riuna, “Yodi agunai waiguri munaḡenama ewai nuanogonogotena. Vutuna aubainama tauna ya riuna, ‘Deḡo yà naḡonaḡona, taumi tokare nam dabudi ko tava’. Bo inam giunama baninama aba?”

²³ Dabudi Yesu na giuma ya kaiwatani be ya riuedina, “Taumi inam uma dobunama ḡaronama, be taugu ibewa. Taugu inam note banagiguma. ²⁴ Vutuna aubainama è riuemina da taumi tokare ami gewagewae ko gurina. Be taugu inam vutuna taugu. Be deḡoda nam koi sumaḡegu, taumi tokare naumeki da ami gewagewae ko gurina.” ²⁵ Be taudi a riuena, “Tam aitau?” Be Yesu ya riuedina, “Kaite yà riuriuemina, taugu inam vutuna taugu. ²⁶ Taumi ami voiama debane

nema sibo è riuriu bakemina, be tokare nam nama yà voia. Be tauna aitau tauriuporeguma riukaua da tauna e miamiana. Tauna vutuna aba e riuriueguna ruvane, nama dobue banaga yà riuriuedina.”²⁷ Be banaga dabudine taudi nam ti kataiena da tauna inam Tamanama ya giugiuena.

²⁸ Vutuna aubainama Yesu ya riuna, “Raḡanine taumi Banaga Natunama ko kaisuḡu be koi dawena, inam raḡanine taumi tokare ko kataiegu da taugu vutuna taugu. Be taugu nam yau ḡoane yaba ama giugiuedina, ibewa da Tamaguma nema ewai katakataiguna ruvane, nama yà giugiuedina.”²⁹ Tauriuporeguma tauna raḡan matabuna taugu mate be nam ima gosegoseguna, baninama taugu raḡan matabuna na ḡoanama yà voiedi be tauna ewai nuaverena.”³⁰ Banaga toitoi uma giudima a vaivaena, taudi Yesu ai sumaḡena.

Riukaua banaga e kuvesidina

³¹ Taudi aitaḡa Yesu awai sumaḡena, tauna ya riuedina, “Deḡoda yau waikatakataima ko kaidididi be ko voteyeteyedina, taumi riukaua da yau tauwai muriwatanama.”³² Inam raḡanine taumi riukaua ko kataie be riukaua taumi e kuvesimina.”

³³ Be taudi a paribee be a riuna, “Nemanama kwa riuriuna da kwa kuvesimai? Tauma Eibraham na damma, nam aitau ḡarone kamawai yaragana, riukaua nema e kuvesa bakemai?”³⁴ Be Yesu ya riuedina, “Yà riuriu kauemina, aitau da gewagewa e voivoiena, tauna gewagewa ḡarone ewai yaragana.”³⁵ Be aitau da gewagewa ḡarone ewai yaragana, tauna Mamaitua na damma nopone nam na waibadama ima kenakenana. Be Mamaitua Natuḡominama tauna na waibadama e kenakena watanana.”³⁶ Vutuna aubainama deḡoda Mamaitua Natuḡominama e kuvesimina, taumi naumeki da kuvekuvesimima ko miana.”³⁷ Taugu è kataiena taumi Eibraham na damma, be yaḡoro taumi waiguriguma kowai taina, baninama taugu yau giuma taumi nopomie nam ima kenakenana aubainama.”³⁸ Taugu Tamaguma ḡarone yaba è kitekitedina vutudi yà riuriuemina. Be taumi tamemima aba ya riuriuemina, vutuna koi muriwatanena.”

³⁹ Be taudi a riuna, “Tauma tamamaima Eibraham.” Be Yesu ya riuna, “Ibewa, Eibraham inam nam taumi tamemi. Deḡoda taumi sibo tamemima, Eibraham naumeki da tauna yaba ya voivoiedina ruvane, nama sibo koya voiedina.”⁴⁰ Taugu riukaua Mamaitua ḡarone è vaie be è riuriuemina be yaḡoro da taumi vunuḡiguma kowai taina. Eibraham tauna tokare nam nama ya voia.”⁴¹ Taumi ami voiama ewai maḡatarana da taumi tamaḡomimima inam banaga ḡesau, be tauna na voiama kowai muriwatanena.”

Be taudime a gudutaraḡa munaḡedi be a riuna, “Tauma Tamaḡomimaima inam Mamaitua be nam keda sedamai.”⁴² Be Yesu ya

riuedina, “Ibewa, Mamaitua inam nam taumi tamemi. Taumi deḡoda sibo tamemima Mamaitua, naumeki da taumi koyai nuapaḡoeguna, baninama taugu Mamaitua ḡarone be è yovona. Be taugu nam mabigue è yovona, ibewa da tauna ya riuporegu be è yovona. ⁴³⁻⁴⁴Taumi tamemima Diaboro, vutuna aubainama taugu yau giuma koya nuababaḡena, be taugu aba yà giugiuedina, taumi nam koma vaivaiedina. Taumi tamemima na ḡoanama vutudi kowai muriwatanedina. Tauna boni pakane da yodi tauna taurau vunūḡa. Baninama tauna riukaua e tuatuaḡaie be nopone nam riukaua ima kenakenana. Tauna taukaikaiyovu be kaiyovu Tamanama, tauna naumeki na yawasanama vutuna. ⁴⁵Vutuna aubainama taugu raḡanine riukaua yà giugiuena, taumi nam taugu komawai sumaḡeguna. ⁴⁶Aba gewagewane taumi tokare koi wavugu? Deḡoda taugu yà riuriu kauana, naumeki da taumi sibo koyai sumaḡeguna. ⁴⁷Tam aitau da Mamaitua ḡaronama, tam tauna riunama kwa vaivaiena. Be deḡoda riuguma nam kuma vaivaiena, inam anikitanama tam nam Mamaitua ḡarona.”

Yesu tauna Eibraham e saḡa porena

⁴⁸Be Jius babadidima a riuna, “Tam maiḡone aba kè riuem? Tam gewagewa banegimma be penama ya kokumna!” ⁴⁹Be Yesu ya riuna, “Taugu nam penama i kokuguna, ibewa da taugu Tamaguma yà vivivivirena, be taumi taugu nam koma vivivivireguna. ⁵⁰Taugu nam ama kawakawa saḡe munaḡeguna, ibewa da Tamaguma Mamaitua tauna e kawakawa saḡeguna, be tauna vutuna yaba matabuna taukita wairuvanama. ⁵¹Taugu yà riuriu kauemina, Tam aitau da riuguma kwa voteyeteyedina, tam nam airaḡan tokare guri e taukonim.”

⁵²Dabudine Jius babadidima tauna a riuna, “Yodi kè vaia kauemna da tam riukaua penama ya kokumna. Tam kuya riuna da aitau riumma e voteyeteyedina, guri nam airaḡan tokare tauna e taukoni. Be you, Eibraham be peroveta taudi a gurina. ⁵³Tam nema maika kitam? Tamadama Eibraham be peroveta taudi a gurina, tam kwa saḡa poredi, bo?”

⁵⁴Dabudine Yesu ya riuna, “Deḡoda taugume yà kawa saḡe munaḡeguna, inam kawasāḡenama nam baniboruboruna. Taugu Tamaguma e kawakawa saḡeguna, tauna vutuna taumi ko riuriuna ami Mamaituama. ⁵⁵Be taumi tauna nam ko kataiena. Be taugu tauna è kataiena. Deḡoda taugu sibo è riuna taugu nam tauna e kataiena, inam raḡanine taugu tokare banaga kaikaiyovuguma è tubuḡana taumi maika. Be inam nam nama! Taugu tauna è kataie be riunama yà vovo teyetyena.

⁵⁶“Tamemima Eibraham ya noḡonoḡotina da yau kaba verauma raḡaninama e kitana, aubainama tauna nuanama ya mosarina. Be inam raḡaninama tauna kaite ya kita be yai nuaverena.” ⁵⁷Be Jius Yesu

a riuena, “Tam am suarama ḡauboḡominama nam 50 ku paḡona. Be nemanama da kwa riuriuna tam Eibraham kuya kita?”

⁵⁸Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Riukaua yà riuriuemina, muriḡa da Eibraham ya tubuḡana, taugu miemieniguma nama yà miamiana.”

⁵⁹Inam giunama debane taudi yeku a ragaudi da Yesu sibo a rauyekuna. Be tauna tempol ya dobi pore, da ya rausonaḡe be ya naḡona.

Yesu tauḡoma matapotapotanama yai yawasanina

9 ¹Naumeki da Yesu ya babababara naḡo, be tauḡoma matapotapotanama ya kitana. Be inam tauḡominama matapotapotanama tauna nama ya tubuḡana. ²Be Yesu na tauwai muriwatanama tauna ai taravirena, “Tauwai katakatai, gewagewa aikedae ya tava be uma tauḡominama ya voie da ma matapotapotana ya tubuḡa? Tauname na gewagewa bo na dosima adi gewagewa?”

³Be Yesu ya riuedina, “Ibewa, nam tauna na gewagewa bo dosi adi gewagewa. Uma kauinama ya tubuḡana da inam tauḡominama ḡarone Mamaitua na rewapanama ei maḡatari be tà kitana. ⁴Raḡan yodi e yanayanae tauriuporeguma na noyama tà voiena. Be kupi e veraverauna e tavana, inam raḡanine nam aitau tokare noya e voie be teneteneḡina.

⁵Taugu dobue yà miamiana maika, taugu vutuna dobu na yanama.”

⁶Raḡanine nama ya riuriuna, tauna doḡae ya kaviso be nimane kavisonama ya voie da dogodogo ya tubuḡana, be dogodogonama tauḡominama matanama debane ya rodana. ⁷Yodibe ya riuena, “Yodi kwa naḡo kwa siguna Silom topane.” (isa ‘Silom’ baninama inam ‘Riupore’). Naumeki da tauḡoma ya naḡo be ya sigusiguna murine, matanama yai kita be ya verau munaḡana.

⁸Tauna na banagama be banaga ḡesaudima taudi noḡone a kitana da tauna taukiḡikiḡi matapotapotanama. Dabudine taudi a riuna, “Inam tauḡominama vutuna kabe taukiḡikiḡi matapotapotana, bo?” ⁹Be banaga ḡesaudima a riuna, “Ee, inam tauna”. Be ḡesaudima a riuna, “Ibewa, inam waria, be kitanama maika tauna.” Be tauḡominama ya riu raukosoḡaiḡai be ya riuriuna, “Inam vutuna taugu.” ¹⁰Be taudi a riuna, “Aitau matamma yai yawasani?” ¹¹Be inam tauḡominama taudi ya riuedina, “Tauḡoma tenaḡa tawai isana Yesu, tauna dogodogo ya voie da matague ya roda be ya riuegu da Silom topane è siguna. Naumeki da è naḡo è sigusiguna murine, taugu èi kitana.” ¹²Be banaga inam tauḡominama a riuena, “Baneginama yodi deḡo?” Be tauna ya riuedina, “Bai, taugu nam e kataiena.” ¹³(-)

¹⁴Inam kauinama Sabat raḡanine Yesu ya voiena. (v13) Vutuna aubainama taudi inam tauḡominama noḡone matapotapotanama ai doka nawena Parisi ḡarodie. ¹⁵Be dabudine tauḡoma nema be yai kita bakona, vutuna Parisi tauna ai taravirevirena. Be tauḡominama ya paribeedi be

ya riuedina, “Tauna dogodogo matague ya roda, da murine è sigu, yodibe taugu èi kitana.”

¹⁶Dabudine Parisi ġesaudima a riuna, “Inam tauġominama tauna Sabat nam ima vivivirena. Inam kauine tauma kè kataiena da Mamaitua nam tauna i riuporena.” Be ġesaudima a riuna, “Gewagewa baneginama mataira dosidima tokare e voidi, bo?” Naumeki da Parisi inam ġiudima debedie taudi a dariġa munaġedina. ¹⁷Dabudine taudi inam tauġominama noġone mata potapotanama ai taravira munaġe be a riuna, “Tam aba kwa noġonoġoti, inam baneginama matamma yawai yawasanidina, tauna aita?” Be tauġoma ya riuna, “Tauna aġunai peroveta.”

¹⁸Be Jius babadidima taudi inam tauġominama nam ti sumaġena da tauna noġone matapotapotana. Vutuna aubainama taudi na dosima a riuedi da a tava, ¹⁹yodi be ai taraviredina, “Uma taumi natumi, bo? Tauna matapotapotanama nama ya tubuġa, bo? Yodi nemanama da matanama yai kita?” ²⁰Dabudine na dosima a riuna, “Ee, inam tauma natumaima be tauna matapotapotanama nama ya tubuġana. ²¹Be yodi nemanama da yai kitana tauma nam ke kataiena. Tauna koi taravire be e riuemina, tauna ya morabana.”

²²Tauġoma na dosima nama a riuna, baninama taudi Parisi a nairedina aubainama. Baninama Parisi taudi noġone adi ogama a taraġina da banaga aita e riuna, ‘Yesu tauna Tauwai yawsana’, inam raġanine baneginama tokare sinagog nopone be tà tavu dobiġena. ²³Inam kauinama aubainama na dosima a riuna, “Tauna koi taravire be e riuemina, tauna kaite ya morabana.”

²⁴Naumeki da taudi inam tauġominama raġan wairabuinama a riue da ya saġa munaġa be a riuna, “Tam Mamaitua sibo kuya vivire be tauma riukaua sibo kuya riuemina, baninama tauma ke kataie da Yesu tauna gewagewa baneginama.” ²⁵Dabudine inam tauġominama ya riuna, “Taugu nam e kataiena tauna gewagewa banegina bo ibewa. Be aba è kataiena inam taugu mataguma potapotanama be yodi èi kitana.”

²⁶Dabudine Parisi tauġoma matapotapotanama ai taravira munaġe be a riuna, “Nema yai yawsana bakem? Aiyaba ya voie?” ²⁷Be tauġominama ya riuna, “Taugu kaite è riuemina be taumi nam kowai beavaiana. Yodi aba aubainama ko ġoġoena ko vaia munaġe? Taumi mate tauna waimuriwatanenama ko ġoġoe, bo?”

²⁸Dabudine taudi inam tauġominama a kunure be a riuna, “Tam inam baneginama na tauwai muriwatanama, be tauma inam Mosis na tauwai muriwatanama! ²⁹Mamaitua Mosis ġarone ya ġiuna, vutuna tauma kè kataiena. Be inam tauġominama aikedae be ya tavana tauma nam ke kataiena.”

³⁰Be tauġoma ya riuna, “Taumi ko nuanua babaġana inam naumeki, taugu mate nam e kataiena tauna deġo be ya tava, be mataguma yai

yawasanina, inam vutuna è kataiena. ³¹Tauda matabuda tè kataiena da gewagewa banegidima adi waibağama Mamaitua nam ima vaivaiena. Ibewa da aitauga tauna ta vivivivire be na goanama ta voivoiena, taudi adi waibağama tauna e vaivaiena. ³²Boni pakane da yodi nam aita tenağa ke vaie da banaga ma matapotapotana tubutubuğinama i yawasana rubuna. ³³Uma baneginama tauna riukaua da Mamaitua garonama, be değoda ibewa, tauna nam teneteneğina da umanama kauinama tokare ya voie.”

³⁴Be Parisi a riuena, “Tam kuya tubutubuğe gewagewa ya kaididimna naumeki da yodi. Be yodi tauma kwai katakataimai, bo?” Naumeki da taudi inam tauğominama sinagog nopone be a tavu dobiğena.

Banaga nam waisumeğidi taudi matedima ya potana

³⁵Yesu ya vaie da Parisi inam tauğominama sinagog nopone be a tavu dobiğena. Be Yesu rağanine inam tauğominama ya banabanavina ya riuena, “Tam Banaga Natunama kwawai sumağe bo ibewa?” ³⁶Dabudine inam tauğominama ya riuna, “Bada, inam aita? Kwa riuegu be yài sumağe.” ³⁷Be Yesu ya riuna, “Tam vutuna yodi kwa kitakitana, be gārome e giugiuna.” ³⁸Naumeki da inam tauğominama ya riuna, “Bada, yàwai sumağana.” Dabudine tauna ya rauduneena.

³⁹Be Yesu ya riuena, “Taugu è yovona dobue banaga waitarapiriedima aubainama, da banaga matapotepotedima tai kitana, be banaga waikitedima taudi ta noğonoğotina da kabe tiwai kita, ibewa da taudi matedima ya potana.” ⁴⁰Be Parisi gesaudima dabudi a midimidina nama a vaivaiena, taudi a riuna, “Aiyaba, tauma mate matamaima ya pota, bo?” ⁴¹Be Yesu ya riuedina, “Değoda taumi sibo ko riuna, ‘Tauma matamaima ya potana’, inam rağanine taugu tokare è sagumi da gewagewa nam gāromie ya kena. Be yodi taumi ko riuriuna da taumi matemima ewai kitana, vutuna aubainama taugu tokare nam yà sagumi, be ami gewagewama naumeki da nama ta kenana.”

Tauyosi verenama

10 ¹Yesu ya riuna, “Taugu yà riuriu kauemina, banaga aita sipu adi ganama matakedane nam e sağa be tauna gana boganağa e raukai sağana, inam baneginama tauna taudanedanene. ²Be tauyosi tauna matakedağa be e sağasağana sipu gārodie. ³⁻⁴Be matakeda taurabenama tauna matakeda e kaiporena tauyosi aubainama. Be tauyosi tauna na sipuma tenağağa isedima e vatodi be tauna bonanama ta vaie, yodibe tauna ewai doka dobiğedina. Be sipu tauna tawai muriwatanena, baninama tamedima bonanama a vaia marağamena. ⁵Be banaga tabunama bonanama ta vaiena, taudi tokare naira ta nağona, baninama tauna bonanama nam ti marağamena.”

⁶Taudi aitauga inam wainasinama nama a vaivaiena, taudi wainasi baninama nam ti kataiena da Yesu aba ya giugiue. ⁷Naumeki da tauna wainasinama, baninama ya giu yağedina, “Yà riuriu kauemina, taugu vutuna sipu adi matakedama. ⁸Be banaga ġesaudima noğogue tavetavedima, taudi inam banaga danedanenedima, vutuna aubainama sipu taudi bonedima a vaia nuababağedina. ⁹Be matakeda inam vutuna taugu. Aitau nopogue e sağa be e nağona gana nopone, tauna tokare yawasana e banavina, tauna tokare e mia genuana be kani nonoğinama e kanina. ¹⁰Taudanedanene e tavana, tauna sipu e danenedi, e vunugiidi be e kawa gewegewedina aubainama e tavana. Be taugu è tavana sipu yài yawasanidina aubainama, be taudi yawasana verenama tai maurena, be nam aba ta maruabie.

¹¹“Taugu vutuna tauyosi vereguma. Be tauyosi verenama na yawasanama tokare ei utaena sipu waiyawasanidima aubainama. ¹²Be tauyosi mane aubainama e vovo bagibagina, inam tauna nam tauyosi verena, be tauna nam sipu tamede. Baninama tabei ta tavatavana rağanine, inam taunoyanama na yawasanama aubainama naira e nağona. Dabudine tabei tokare sipu tai reledi be tai daberaridina. ¹³Inam tauğominama naira e nağona, baninama tauna mane aubainama e noyanoyana, be nam sipu imawai nuaboyedina.

¹⁴⁻¹⁵“Taugu tauyosi vereguma. Taugu Tamaguma è kataiena, be tauna taugu ya kataieguna, teneğinama nama taugu yau sipuma è kataiedina, be taudi taugu a kataieguna. Be taudi waiyawasanidima aubainama taugu yau yawasanama yài utaena. ¹⁶Be taugu yau sipuma ġesaudima gana ġesaudie ta miamiana, taudi mate yà sağedina gana nopone. Da taudi mate taugu bonaguma ta vaie be adi banagama mate dam tenağa ta tubuğana, yodibe taudi tauyosi tenağa vagurune ta miana.

¹⁷“Taugu yau yawasanama yài utae be ya pağo munağena, vutuna aubainama Tamaguma ewai nuapağoeguna. ¹⁸Be nam aitau tokare yau yawasanama e pağo pore! Ibewa da taugume yau goane yau yawasanama yài utaena. Taugu rewapana ġarogue e kenakenana da yau yawasanama yài utaena, be rewapana ġarogue da yà pağo munağena. Nama Tamaguma ya riu vavasağeguna.”

¹⁹Inam nama ya giugiuna rağanine, Jius banegidima dabudine ai kawa dariğa munağana, ²⁰be banaga toitoi a riuna, “Tauna ya bua kauana, penama ya kokuna. Aba aubainama kowai beavaie?” ²¹Be banaga ġesaudima a riuna, “Tauna na giuma vaienama nam banaga penama kokukokuna maika. Baninama penama nam teneteneğina da banaga matapotapotanama ei yawasani.”

Jius banegidima Yesu a tuaġaiena

22 Tururu raġanine Jerusalemma tempol soinama raġaninama ya tavana, 23 be tempol nopone gabu isanama ‘Solomon na wagapatae’^f dabudine Yesu ya babababara naġona. 24 Be Jius banegidima tauna a midiguruvi be a riuena, “Tam Tauwai yawasana teika da kwa riu gomemai. Be nam kwa kawa nuaraġaraġa guratemai.”

25 Be Yesu ya riuna, “Taugu maigoka è riuemina, be nam komawai sumaġeguna. Mataira dosidima Tamaguma isane ya voivoiedina taudi tawai maġatariguna, 26 be yaġoro taumi nam komawai sumaġana, baninama taumi nam taugu yau sipu. 27 Taugu yau sipuma taudi bonaguma vaienama a kataiena, be taugu taudi è kataiedi be tawai muriwataneguna. 28 Be taugu yawasana kenakena nonoġinama taudi ya uteutedina, da taudi tokare nam airaġan gienae ta naġo. Be nam aitu tokare e kwayagu be teneteneġina. 29 Baninama Tamaguma tauna yai rewapana vavasagana nam maika aitu ġesau. Tauna vutuna sipu ya uteguna, be nam aitu tokare tauna nimane e kwaya be teneteneġina. 30 Tamaguma be taugu, tauma tenaġa.”

31 Naumeki da Jius banegidima yeku a tama munaġedi da Yesu sibo a rauyekuna. 32 Be Yesu taudi ya riuedina, “Taugu mataira dosidima toitoi Tamaguma na rewapanae è voiedi be koya kitedina. Yodi deġo matairinama debane taumi rauyekuguma kowai tai?” 33 Be Jius banegidima a riuena, “Tauma nam inam matairidima aubaidima rauyekumna kamawai taina, ibewa da tam am waidiboġama aubainama rauyekuma kawai taina. Tam banaga ġoma be kwa riuriu munaġemna da tam kabe Mamaitua.”

34 Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Koya kataie bo ibewa da ami bukama porane a giruma be umanama a riuna, ‘Taugu è riuemina da taumi dobu mamaituedima.’”

35 Be giruminama poranama aba e riuriuena inam riukaua! Avedi da Mamaitua riunama Israel babadidima ġarodie ya riupore yovoġena, be yaġoro tauna yai isedina ‘mamaitua’. 36 Be yodi taugu ya riuriuna da taugu Mamaitua Natunama be aba aubainama taumi ko medimediegu? Taugu nam amawai diboġana. Taugu Tamaguma ya vinegu be ya riupore yovoġeguna dobue. 37 Deġoda taugu Tamaguma na voiama nam ya voiedi, naumeki da nam koi sumaġegu. 38 Be deġoda yau giurma mate nam koi sumaġe, naumeki da mataira dosidima ya voivoiedina, vutudi sibo koya kitedi be koyai sumaġana. Inam raġanine taumi tokare ko kataie da Tamaguma taugu nopogue, be taugu Tamaguma nopone.”

39 Dabudine Jius banegidima a rarau rubu munaġana da Yesu sibo a vunuġina, be taudi tauna a viri yakasi be ya naġo poredina. 40 Inam

^f 10.23 Uma wagapatanama inam maika vada dosinama, be nam garigari mate.

kauinama murine Yesu upa Jodan ya davu be ya munaḡana deḡo boni Jon banaga yawai babataitodie, dabudine ya miana. ⁴¹Be banaga toitoi a tava be a riuna, “Jon tauna nam airaḡan voia dosidima i voia rubudina, be tauna uma baneginama ya giugiuena inam matabuna riukaua.” ⁴²Vutuna aubainama inam dabudine banaga toitoi Yesu ai sumaḡena.

Lasares ya gurina

11 ¹Beteni meagaina tauḡoma tenaḡa isanama Lasares tauna ya sida kauana, be nuvunuvunama rabui mate a miamiana. Tauna nuvunuvunama isedima Meri be Mata. ²Uma Merinama tauna vutuna upa ḡabuḡabunama Yesu kaḡane ya ḡini be debavuvuḡine ya ravusina. Tauna vutuna nuvunama ya sidana. ³Vutuna aubainama inam waiwaividima rabui Yesu na riuma a riupore be a riuna, “Bada, turamma nuamma taupaḡonama ya sidana.”

⁴Raḡanine Yesu inam varinama ya vaivaiena, tauna ya riuna, “Inam sidanama tokare nam Lasares ei guri. Ibewa da inam sidane Mamaitua neneḡarinama ei maḡatarina, be inam neneḡarine Mamaitua Natunama e kawa saḡena.” ⁵Yesu, tauna Mata, Meri be Lasares ewai nuapaḡoedina, ⁶be yaḡoro tauna nam i naḡo makaina ḡarodie. Tauna raḡan rabui ya miana be muriḡa da ya naḡona ḡarodie.

⁷Naumeki da raḡan rabui a kovina murine, Yesu na tauwai muriwatanama ya riuedina, “Yodi tà munaḡana Judiama.” ⁸Be na tauwai muriwatanama tauna a riuna, “Tauwai katakatai, maḡone kuya kita! Inam dabudine Jius babadidima rauyekumma awai taina. Be yodi tam dabudi kwa munaḡa, bo?” ⁹Be Yesu ya paribeedina, “Raḡan e yanayanae tauda noya tà voiena. Banaga raḡan e yanayanae ta babarana tokare nam kaḡedima tai tutu, baninama taudi dobu yanayanane keda ta kitakita kauena. ¹⁰Be kupie taudi tokare kaḡedima tai tutuna, baninama nam yana.” ¹¹Be na giuma ya kaiwatani be ya riuedina, “Turadama Lasares ya kena nuakoana, be taugu yà naḡonaḡona ḡarone taiḡosorinama aubainama.”

¹²Be na tauwai muriwatanama a riuna, “Bada, deḡoda tauna ima kenakena, inam tokare sida e yawasanana.” ¹³Be Lasares tauna ya gurina, vutuna Yesu ya giugiu be na tauwai muriwatanama ai noḡotana kabe tauna kena ḡoma i giugiu. ¹⁴Vutuna aubainama Yesu taudi ya riu ḡomedi be ya riuna, “Lasares ya gurina. ¹⁵Be taumi aubaimima nuaguma ya verena da nam ḡarone e tavana. Yodi inam keda ḡesaunama e kenakenana da taumi tokare koi sumaḡana. Yodi tà naḡona tauna ḡarone.” ¹⁶Dabudine Tomas awai isana ‘Raḡaraḡa’ tauna tauwai muriwatana ḡesaudima ya riuedina, “Naumeki, matabuda tà naḡo be tauna mate tà guri tenaḡana.”

¹⁷Yesu Betenima ya tavatavana, tauna ya vaie da Lasares ya guri be kokoagae ya kenana raḡan 4 a kovina. ¹⁸Beteni da Jerusalem nam madani

i dauna, ¹⁹vutuna aubainama banaga toitoi Meri be Mata nuadubuedima aubainama a tavana Betenima, taudi nuvudima ya kovina aubainama. ²⁰Dabudine Mata e vaiena be Yesu ya veraverauna ġarodie, naumeki da ya dobi ya naġona Yesu verau bodebodenama aubainama. Be Meri tauna vadae ya mia kwasana. ²¹Be Mata Yesu ya riuenā, “Bada, deġoda tam maiġone uma dabudine ku tavana, nuvuguma tokare nam ya guri. ²²Be taugu è kataiena deġoda yodi aba kwai baġena, Mamaitua tokare e utemna.”

²³Be Yesu tauna ya riuenā, “Nuvumma tokare e midisuġu munaġana.” ²⁴Be Mata ya riuna, “Taugu è kataiena da raġan damone midisuġu munaġa raġanine tauna tokare e midisuġuna.” ²⁵Be Yesu tauna ya riuenā, “Taugu vutuna midisuġu munaġa be yawasana. Aitauġa da tawai sumaġeguna, taudi avedi da a gurina, be yaġoro tokare ta yawasanana. ²⁶Be banaga miemienidima aitauġa taugu tawai sumaġeguna, taudi tokare nam airaġan ta guri. Inam ġiunama kwawai sumaġe bo ibewā?” ²⁷Be Mata ya riuna, “Bada, taugu yāwai sumaġana da tam vutuna Tauwai yawasana Mamaitua Natunama, dobue kuya yovona.”

²⁸Nama ya ġiugu rovona murine, tauna ya munaġana vadae tasinama Meri ġarone be mareġa ya riue da ġavoe be ya riuenā, “Tauwai katakatai ya tava be e ġoġoena e kitamna.” ²⁹Be Meri inam ġiunama ya vaivaiena, tauna waiġapa ya midisuġu makai be ya naġona Yesu ġarone. ³⁰Mata deġo Yesu ya banabanavie, inam dabudine Yesu ya miamiana be nam meagaie i tavana.

³¹Jius banegidima Meri a miamia roguena, dabudine a kita da Meri vadae be ma girigirina ya dobi makaina. Dabudine taudi a noġotina da Meri kabe nuvunama kokoagine ġaba aubainama i naġonaġo, naumeki da taudi ai muriwatanena. ³²Raġanine Meri Yesu ġarone ya tavatavana, tauna ya raupari be ya riuna, “Bada, deġoda tam maiġone uma dabudine ku tavana, nuvuguma tokare nam ya guri.”

³³Yesu e kitana be Meri ya ġabaġabana, be Jius banegidima Meri a miamia roguena taudi mate a ġabaġabana. Inam raġanine Yesu medi noponama ya karati be nuanama ya gewagewana. ³⁴Dabudine Yesu taudi yai taraviredi be ya riuna, “Lasares deġo dabudine koyai kokoagi?” Be taudi a riuna, “Bada, tà naġo be kwa kita.” ³⁵Naumeki da Yesu ya ġabana. ³⁶Be banaga dabudine a midimidina taudi a riuna, “Ko kita, Lasares tauna nuanama ya paġo kauena.” ³⁷Be ġesaudima a riuna, “Uma tauġominama banaga matapotapotanama yai yawasanina, be aba aubainama tauna Lasares varinama ya vaia yababe be ya guri?”

Yesu, Lasares ya guri be ya kawa midisuġu munaġana

³⁸Dabudine Yesu medi noponama ya kara munaġe be kokoagae ya tavana. Lasares kokoaginama inam gubae. Be gubanama gayane yeku dosinama ai miditomna.

³⁹Be Yesu ya riuna, “Yeku ko taurie ḡavoe e naḡo!” Be Mata ya riuna, “Bada, yodi tokare pana e morabana, baninama tauna kokoagae ya kenana raḡan 4 a kovina.” ⁴⁰Be Yesu ya riuna, “Taugu è riuem bo ibewa da tam kwai sumaḡana tokare Mamaitua neneḡarinama kwa kitana.” ⁴¹Dabudine taudi Yeku a raurie da ḡavoe ya naḡo, yodibe Yesu gunuma ya kitasaḡe be ya riuna, “Mamai, yàwai kaiwemna da tam taugu bonaguma kuya vaiena. ⁴²Taugu è kataiena da tam raḡan matabuna taugu bonaguma kwa vaivaiena, be uma banegidima ta midimidina, taudi kadi taiye taugu bonaguma dosine yà riuna da taudi sibo a vaie be ai sumaḡa da tam taugu kuya riuporeguna.”

⁴³Yesu nama ya giugiu kovina, tauna bonanama dosine ya riuna, “Lasares, kwa dobi!” ⁴⁴Naumeki da tauḡoma gurigurinama gubae be ya dobina. Tauna nimanama, kaḡanama, debanama be tuninama matabuna garae sumasumanama. Naumeki da Yesu ya riuna, “Gara ko kuvesa poredi be e naḡona!”

Jius babadidima Yesu kana kasirama a tomna waigurinama aubainama

⁴⁵Jius banegidima toitoi Meri nuadubuenama aubainama a tavatavana, taudi Yesu aba ya voivoiena a kita be tauna ai sumaḡena. ⁴⁶Be banaga ḡesaudima taudi a naḡo be Yesu aba ya voivoiena Parisi ḡarodie ai samanina. ⁴⁷Dabudine pirisi adi babadama be Parisi ai rawateḡeidina Sanedrion waiboronama aubainama. Be dabudine taudi a riuna, “Yodi aba tà voie? Uma tauḡominama mataira toitoi e voivoiedina. ⁴⁸Deḡoda tauda tà kita yababena, banaga matabudi tokare tauna tai muriwatanena. Inam raḡanine tauḡara Romḡa tokare ta verau, be dà tempolma be dà dobuma ta kawa gewegewedina.”

⁴⁹Naumeki da tauḡoma tenaḡa isanama Kaiyapas, tauna pirisi adi badama inam modinama nopone. Tauna ya midisuḡu be ya riuna, “Taumi buebuemima, ⁵⁰nam aiyaba ko kataiena. Ya verena da inam baneginama tenaḡa sibo ya gurina, be tauda matabuda sibo tè yawasanana.”

⁵¹Inam giunama nam Kaiyapas nuane i giu yababana, ibewa. Be tauna pirisi adi badama ya miamiana inam modinama nopone, vutuna aubainama tauna yai perovetana da Yesu sibo ya gurina Jius banegidima matabudi aubaidima. ⁵²Be nam Jius taudiḡa, ibewa da Mamaitua na sedama dobu matabuna nopone a daberara be ta miamiana, taudi mate aubaidima tauna e guri be e rawateḡeidi da taudi tenaḡa ta tubuḡana.

⁵³Naumeki da inam raḡanine be nokoi ya naḡona taudi Yesu na kasirama tomnama ai karena da sibo ai gurina. ⁵⁴Vutuna aubainama Yesu nam patara nopodie i noya munaḡana, tauna ya gosedi be ya naḡona Epreim meagaine. Inam meagainama dobu kavakavanama diane, be dabudine tauna na tauwai muriwatanama mate a miana.

⁵⁵Naumeki da Naḡopore soinama raḡaninama maida ya tavatavana aubainama, banaga toitoi Israel nopone miemienidima a rauria be a saḡa

a naḡona Jerusalemma. Baninama muriḡa da Naḡopore soinama sibo ya tavana, be noḡone taudi adi vaivaima da sibo a sigu dokana. ⁵⁶Dabudine taudi a ḡoḡoena da Yesu sibo a kitana. Vutuna aubainama taudi tempol dianaḡa a midi babara be adi banagama adi banagama ai taraviredi be a riuriuna, “Aba ko noḡonoḡoti, Yesu tokare soie e saḡa bo ibewa?” ⁵⁷Inam dabudine piri si adi babadama be Parisi, taudi adi giuma bagibaginama a boruna da aitau Yesu e kitana, waigapa taudi ḡarodie ei maḡatarana. Yodibe tauna ta vunugiḡa.

Meri upa ḡabuḡabunama Yesu kaḡane ya ḡinina

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 ¹Raḡan 6 a kenakenana muriḡa da Naḡopore soinama e tavana. Be Yesu tauna ya naḡona Betenima Lasares na vadae, tauna vutuna ya gurina be Yesu ya kawa midisuḡu munaḡena. ²Dabudine Yesu na kanima a vokaukauena. Naumeki da Mata kani ya tebodi be Yesu, Lasares be banaga ḡesaudima mate gunie a miamiana ya ute nawedina. ³Be Meri dabudine upa ḡabuḡabunama^s ya paḡo da Yesu kaḡanama debane ya ḡini be deba vuvuḡine Yesu kaḡanama ya ravusina. Be inam upanama isanama ‘Nad’ be maesinama dosinama. Be inam vadanama noponama matabuna ḡabuḡa ya kaiyaḡotina.

⁴Be Yesu na tauwai muriwatanama tenaḡa isanama Judas Iskariot, tauna vutuna tokare Yesu e boru dobiḡena, tauna umanama ya riuna, ⁵“Inam upanama ḡabuḡabunama maesinama ya moraba kauana!^h Taumi sibo koya raugimare be mane banaga waikaruwaḡewaḡedima sibo koya utedina.” ⁶Judas nam banaga waikaruwaḡewaḡedima i noḡotidi be inam giunama i vatona, ibewa da tauna banaga danedanenenama, aubainama nama ya giuna. Baninama Judas tauna mane taurabenama be wari raḡan taunama aubainama mane nevedima ya rarau soru poraḡana.

⁷Be Yesu tauna ya paribee be ya riuna, “Nam Meri kwa tainuaraḡaraḡa, kwa gose pore. Tauna umanama ya voiana inam ya kawa nonoḡiguna waikokoagiguma aubainama. ⁸Banaga waikaruwaḡewaḡedima raḡan matabuna taumi mate ko miamiana. Be taugu nam tokare taumi mate ta mia gurata.”

⁹Taudi dabudine yaḡoro a kanikanina, be patara dosinama a kataie da Yesu tauna Lasares na vadae ya miamiana. Vutuna aubainama a verauna kitanama aubainama, be nam Yesu taunaḡa, Lasares mate kitanama aubainama a verauna, baninama tauna ya gurina, be Yesu yai yawasani munaḡena. ¹⁰Inam kauinama aubainama piri si babadidima adi ogama

^s 12.3 Gurik baibol ya riuna: Inam upanama ḡabuḡabunama na vitama inam ½ kilo

nama. ^h 12.5 Be upanama maesinama inam maika modi tenaḡa nopone ta bagibagi be maesinama ta paḡopaḡona ruvanama.

a taraḡina da Lasares mate sibo ai gurina. ¹¹Baninama tauna kana taiye banaga toitoi Jius babadidima a gosedi be Yesu ai muriwatanena.

Yesu Jerusalemna ya saḡa ya naḡonaḡo be banaga ai nuaverena
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-10; Lk 19:28-40)

¹²Pomainama banaga soi aubainama a tavatavana, taudi a vaie da Yesu ya saḡasaḡana Jerusalemna. ¹³Vutuna aubainama banaga toitoi garamo a ragaudi da a dobi a naḡona veraubodenama aubainama, be bonedima dosine a yogo be a riuriuna,

“Hosana, waiaiaininama tauna vutuna Bada isane e veraverauna!
Israel guyaunama waiaiaininama!”

¹⁴Yesu donki natunama ya banavi be debane ya miana, maika girugiruminama porane ya riuriuna nama,

¹⁵“Jerusalemⁱ banegimima nam ko naira, ko kitana ami guyauma donki natunama ya gerue be ḡaromie e veraverauna.”

¹⁶Yesu na tauwai muriwatanama uma kaudidima noḡone nam ti kataiedina. Be Yesu marae ya saḡa ya naḡonaḡona murine, girugiruminama porane aba a riuriuedina, vutudi Yesu na tauwai muriwatanama a noḡotidina, be a kataie da noḡone aba awai perovetaena yodi a tubuḡa be a kitana.

¹⁷Be maḡone Lasares ya guri da kokoagae ya kenakenana. Be Yesu Lasares gurigurinama kokoagae ya riue, be ya kawa midisuḡu munage da ya dobina. Inam raḡanine banaga toitoi dabudi mate, be Yesu aba ya voie be a kitakitana, taudi inam varinama ai daberarina. ¹⁸Be banaga toitoi inam varinama a vaiena. Vutuna aubainama taudi garamo a ragaudi be a dobi a naḡona Yesu naḡobodenama aubainama. ¹⁹Dabudine Parisi taudi adi banagama adi banagama a riuedina, “Yodi aba tã voie? Banaga matabudi Yesu tawai muriwatanena.”

Yesu nema e guri bakona ya giuena

²⁰Inam soinama nopone dabudine Gurik banegidima ḡesaudima mate inam soinama aubainama a tavana. ²¹Taudi a verauna Pilip ḡarone. (Pilip tauna Betsaida baneginama Galili provins nopone.) Be taudi Pilip ai baḡa be a riuna, “Yau tura, tauma Yesu kitanama ka ḡoegoena.” ²²Naumeki da Pilip ya naḡo Endru yai vari be rabuidi a naḡona Yesu riunama aubainama.

²³Be Yesu ya paribeedi be ya riuna, “Yodi raḡan ya tavana da Banaga Natunama neneḡarinama e maḡatarana. ²⁴Yã riuriu kauemina, deḡoda pesi

ⁱ 12.15 Gurik bonane ya riuna: ‘Saion natunama waivinama’. Saion, baninama inam oya, be natunama inam meagai inam oyanama debane e kenakenana. Be meagainama isanama inam ‘Jerusalem’.

nam doḡa nopone ko kuma be e guri, inam tokare kitanama teneg̃inama nama e kenakenana. Be deḡoda pesi doḡa nopone kwa kuma be e gurina, inam raḡanine tokare e gogo tava be baninama toitoi e sivudina. ²⁵Aitau da tauname na yawasanama ewai nuaboyena, tokare na yawasanama e kawa gewagewana. Be aitau da uma dobune nam na yawasanama imawai nuaboyena, tauna tokare yawasana kenakena nonoḡinama e paḡona. ²⁶Aitau aubaiguma noya e ḡoḡoena, naumeki da ei muriwataneguna. Deḡo ya naḡonaḡo bo ya miamiana, tauna taugu mate. Be Tamaguma inam banegidima aitaḡa aubaiguma ta noyanoyana, tokare e kawa saḡedina.

²⁷“Be yodi taugu èi nuaboya kauana be nema ya riu bako? Umanama ya riu bo avedi, ‘Mamai, kwa sagugu da uma nuaboyanama nam ya sigue.’ Ibewa, nam nama ya riu, baninama inam vutuna aubainama uma dobudine è yovona. ²⁸Taugu umanama ya riuna, ‘Mamai, tamḡa isamma kwa kawa saḡe munaḡemna.’” Naumeki da bona marae ya dobi be ya riuna, “Taugu kaiteka isaguma è kawa saḡe munaḡeguna be yodi ya voia munaḡena.” ²⁹Inam raḡanine patara bona a vaivaiena, banaga ḡesaudima a riuna, “Inam parere.” Be ḡesaudima a riuna, “Ibewa, inam anea Yesu ḡarone e giugiuna.”

³⁰Dabudine Yesu ya riuna, “Taumi anisagumima aubainama inam bonanama ya dobina, nam taugu. ³¹Yodi raḡan ya tavana da Mamaitua dobu ei tarapirie be dobunama tauwai badenama e tavu dobiḡena. ³²Be taudi korosie tawai daweguna raḡanine, taugu yau banagama matabudi ya verauḡedina ḡarogue.” ³³Inam giudima tauna ya vatodina da banaga sibo a kataie da tauna tokare nema e guri bakona.

³⁴Dabudine banaga a riuna, “Tauma tarawatu nopone kè kataiena da Tauwai yawasana tauna tokare e mia nonoḡana. Be yodi nemanama da kwa riuriuna, ‘Banaga Natunama tokare korosie tai dawe? Banaga Natunama inam aitau?’” ³⁵Be Yesu ya riuedina, “Taugu vutuna ami yanama, be taugu tokare nam taumi mate ta mia gurata. Vutuna aubainama yodi raḡan daumorine taumi inam yananama noponaḡa ko babarana. Inam kedane tadiwanawana tokare nam e rupu tawemi. Baninama aitaḡa tadiwanawana noponaḡa ta babababarana, taudi keda nam tima kitakitana, taudi ta naḡonaḡona aikedae ta tavana nam ti kataiena. ³⁶Taumi yana yodi ḡaromie e miamiana maika, naumeki da taumi yananama koi sumaḡena, inam raḡanine taumi tokare yana natunatunama ko tubuḡana.” Be Yesu na giuma yawai kovina, murine tauna ya gosedi be ya naḡo waimatapoviedina.

Jius babadidima yaḡoro da nam timawai sumaḡana

³⁷Yesu mataira toitoi Jius matedie ya voiedina, be taudi yaḡoro nam ti sumaḡena, ³⁸baninama peroveta Aisaia aba ya riuriuena nama a tubuḡana. Tauna umanama ya riuna,

“Bada, aitau tokare ama giuma ei sumaḡe? Be aitau ḡarodie tokare am rewapanama kwai maḡatari?”

³⁹Be mate Aisaia gabu ḡesaune umanama ya riuna,

⁴⁰“Mamaitua taudi matedima be nuedima yai potedina, inam kedane taudi matedie nam aba sibo a kita, bo nuedie nam aba sibo a kataie da nuedima a vitaredi be sibo ei yawasanidi.”

⁴¹Aisaia nama ya riuna, baninama tauna kaite Yesu neneḡarinama ya kita be ya giuena. ⁴²Be ya ḡoro banaga toitoi be Jius babadidima toitoi mate Yesu ai sumaḡena. Be taudi Parisi a nairedina, baninama deḡoda sinagog nopone be tima tavu dobiḡedi. Vutuna aubainama taudi nam ti maḡatara munaḡedina da taudi tauwai sumaḡa, ⁴³baninama taudi a ḡoḡoena da Mamaitua sibo ya kawa saḡedina. Be adi ḡoana kauama inam sibo banaga taudi a kawa saḡedina.

⁴⁴Dabudine Yesu bonanama dosine ya riuna, “Banaga aitau taugu ewai sumaḡeguna, inam nam tauguḡa imawai sumaḡeguna, ibewa da tauriuporeguma mate ewai sumaḡena. ⁴⁵Be deḡoda aitau taugu ya kitaguna, inam tauriuporeguma kaite ya kitana. ⁴⁶Taugu è yovona dobu waiyananama aubainama. Be aitau taugu ewai sumaḡeguna, tauna tokare nam tadiwanawanae e mia.

⁴⁷“Be aitau da yau giuma e vaivaiedina be nam e voteyeteyedi, taugu nam yodi tauna yài tarapirie, baninama taugu nam dobu waitarapirienama aubainama e yovona, ibewa da taugu dobu waiyawasaninama aubainama è yovona. ⁴⁸Be aitau da taugu e riuriu tuatuaḡaiegu be yau giuma nam ei aninedi, tauna tokare kovoḡa e banavina. Baninama raḡan damone taugu yau giuma tokare tauna ta etarena. ⁴⁹Taugu nam nuague ama giugiu yababana, ibewa da Tamaguma tauriuporeguma tauna ya riu vavasageguna da taugu aba yà giuena. ⁵⁰Be taugu è kataiena da tauna na giuma ewai kataimina da taumi yawasana kenakena nonoḡine ko tavana. Vutuna aubainama Tamaguma aba ya riuriueguna, ruvane nama yà giugiuna.”

Yesu na tauwai muriwatanama kaḡedima e koḡekoḡedina

13 ¹Naumeki da Naḡopore Soinama raḡaninama ḡaubonaḡa da sibo ya tavana. Be Yesu tauna kaite ya kataiena da na raḡanima ya tavana da uma dobunama e gose be e munaḡana Tamanama risine. Dabudine tauna na tauwai muriwatanama yai kataidi da tauna ewai nuapaḡo kauedina. ²Ravie kani na raḡanie Diaboro kaite Judas Iskariot, nopone noḡota gewagewanama ya boruna da Yesu e boru dobiḡena, Judas tauna vutuna Saemon natunama. ³Be Yesu ya kataiena da Tamanama rewapana matabuna tauna nimane ya boruna da yaba matabudi ei badedina. Be mate tauna ya kataiena da tauna Mamaitua

ḡarone be ya yovona, be yodi e munamunaḡana. ⁴Vutuna aubainama Yesu kani nopone ya midisuḡu da na kwamama ya kaipore, be taweri ya paḡo da bogane yai rauvirina. ⁵Yodibe tauna disi ya paḡo da nopone upa ya ḡini be na tauwai muriwatanama kaḡedima ya koḡedi be inam tawerine kaḡedima ya ravusidina.

⁶Be raḡanine Yesu Saemon Pita ḡarone ya tavatavana, Pita ya riuenā, “Bada umanema nama da tam taugu kaḡaguma kwa koḡa?” ⁷Be Yesu tauna ya riuenā, “Taugu yodi aba yà voivoiena baninama tam nam ku kataiena, be tokare kwa kataie da baninama aba.” ⁸Be Pita ya riuna, “Avedi, nam airaḡan kaḡaguma kwa koḡedi!” Be Yesu ya paribeena, “Deḡoda taugu kaḡamma nam yà koḡa, tam taugu nam yau tauwai muriwatana.” ⁹Be Saemon Pita ya riuna, “O Bada, deḡoda nama, naumeki da nam kaḡaguḡa kwa koḡedi, be nimaguma be debaguma mate kwa koḡedina.”

¹⁰Be Yesu ya riuenā, “Banaga aitaḡu da tuninama matabuna topa nopone ya yovo be ya sigu ḡomana, inam baneginama kaḡanama taunaḡa tokare e koḡedina, baninama tauna kaite ya sigu be verenama e miamiana. Be taumi inam koya sigu be veremima ko miamiana, be ḡesaumima nam veremi.” ¹¹Yesu nama ya riuna, baninama tauna kaite ya kataie da aitaḡu tokare tauna e boru dobiḡena. Vutuna aubainama tauna ya riuna, ‘Gesaumima nam veremi’.

¹²Raḡanine taudi kaḡedima ya koḡakoḡa kovina, tauna na kwamama ya kote munaḡe da ya munaḡa na gabue ya mia be yai taraviredina, “Taugu aba yodi è voiena baninama koya kataie bo ibewa? ¹³Taumi ko riuriueguna ‘Tauwai katakatai’ be ‘Bada’. Be inam ko riuriu kauana, baninama inam vutuna taugu. ¹⁴Be yodi koya kita, taugu ami Badama be ami Tauwai katakataima be yaḡoro kaḡemima è koḡedina. Vutuna aubainama taumi taumiḡa ami banagama ami banagama mate kaḡemima sibo nama koya koḡedina. ¹⁵Taugu yodi mataira verenama è voie be koya kitana, be taumi nama sibo koya voiana, ¹⁶baninama taunoya tauna nam tokare na badama e saḡa pore, be mate tauwai noyanoya tauna nam tokare tauriuporenama e saḡa pore. ¹⁷Yodi taumi uma yabedima koya kitedi be koya kataiedina, be deḡoda ko voiedina, taumi tokare waiaiaina ko banavina.

¹⁸“Taugu nam matabumi ḡaromie uma yabedima ama giugiuedina, ibewa da taugu è vinemina aubainama tenatenagaḡa ami yawasanama è kataiedina. Be girugiruminama porane aba a riuriuena inam riukaua, taudi a riuna, ‘Banaga aitaḡu da yau kanima nevanama ya kanina, tauna vutuna ya midi vitare be yai ḡavieguna.’ ¹⁹Uma kauinama muriḡa da e tubuḡana yodi yà riuriu wainonoḡimina, be tokare e tubuḡana raḡanine, dabudine koi sumaḡa da taugu vutuna Tauwai yawasanā. ²⁰Taugu yà riuriu kauemina, aitaḡu da yau tauwai noyanoyama ei aninena, tauna

inam taugu ewai anineguna. Be aitau da taugu ei anineguna, tauna inam tauriuporeguma ewai aninena.”

Judas Yesu e boru dobiġena

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹Yesu nama ya riuriuna murine, tauna noponama nuaboya ya moġavu be ya riuna, “Yà riuriu kauemina, nopomie tenaġa tokare taugu e boru dobiġeguna.”

²²Dabudine tauwai muriwatana tenatenaġaġa turanama turanama matanama ya kita be a nuanua babaġana da Yesu aitau e riuriue. ²³Be taudi nopodie tenaġa Yesu tura kaukauinama tauna Yesu diane ya miamiana. ²⁴Naumeki da Saemon Pita inam baneginama Yesu diane miemieninama mamareġa ya riu kasave be ya riuena, “Bada kwa riu, aitau tauna e riuriue?” ²⁵Dabudine inam baneginama Yesu diane miemieninama ya kekera naġo Bada diaġomine be mamareġa ya riu kasavena, “Bada, aitau tokare tam e boru dobiġem?”

²⁶Yesu ya paribee be ya riuna, “Kwa kita be taugu raġanine buredi riku nopone yai gayo be banaga aitau yà utena, inam baneginama vutuna taugu e boru dobiġeguna.” Naumeki da Yesu buredi riku nopone yai gayo be Judas Iskariot ya utena. Tauna vutuna Saemon natunama. ²⁷Raġanine Judas buredi ya paġo be ya kanikanina, Seitan Judas nopone ya saġana, dabudine Yesu Judas ya riuena, “Tam aba voienama yodi kwawai nuanogonogotena, naumeki da waiġapa kwa voiena.” ²⁸Be ġesaudima dabudine a kanikanina nam ti kataiena aba aubainama Yesu nama Judas ya riu. ²⁹Be Judas tauna mane taurabenama. Vutuna aubainama, na banagama ġesaudima ai noġotana kabe Yesu Judas i riuriupore nawe soi kanima gimerinama aubaina, bo mane banaga waikaruwaġewaġedima kabe e utedi. ³⁰Dabudine Judas ya dobi be kupiġa ya naġona.

Yesu ya riuna da Pita tokare tauna e boviena

³¹Raġanine Judas ya dobi be ya naġonaġona murine Yesu ya riuna, “Yodi raġan ya tavana da taugu Banaga Natunama neneġariguma e maġatarana. Be abaġa taugu ġarogue ta tubutubuġana raġanine, Mamaitua neneġara dosinama e paġona. ³²Inam raġanine Mamaitua tokare waiġapa banaga ei kataidi da Banaga Natunama tauna ya saġa vavasaġana. ³³Yau sedama, noġone nema Jius babadidima è riuriuedina, nama yodi taumi yà riuriuemina, da taugu tokare taumi mate nam tàmia gurata. Taumi tokare ko waneguna, be deġo taugu yà naġonaġona, dabudi taumi tokare nam ko tava. ³⁴Be yodi riuvavasaġa vaunama yà utemina inam: Ami banagama ami banagama nuemima ta paġona, nema taugu yàwai nuapaġoemina nama. ³⁵Deġoda koi nuapaġo vivirana, inam raġanine banaga matabudi tokare ta kataiemi da taumi taugu yau tauwai muriwatanama.”

³⁶Dabudine Saemon Pita Yesu yai taravirena, “Bada, tam deḡo kwa naḡonaḡo?” Be Yesu ya riuna, “Taugu deḡo yà naḡonaḡona, dabudi tam yodi nam kwa tava be teneḡina, be tokare tam dabudine kwa tavana.” ³⁷Be Pita ya riuna, “Bada, aba aubainama dabudine yodi nam yà tava? Taugu yodi inam teneteneḡinama da tam mate tà gurina.” ³⁸Be Yesu tauna ya riuna, “Tam kuya noḡoti da teneḡinama taugu mate tà gurina. Be taugu yà riuriu kauemna da tam tokare raḡan rabuiteḡa taugu kwa bovieguna, muriḡa da kamkam e riuna.

Yesu tauna vutuna keda

14 ¹“Nam koi nuaboya, Mamaitua koi sumaḡe, be mate taugu koi sumaḡeguna. ²Tamaguma na vadae gabu toitoi ta kenakenana, be taugu yodi dabudine yà naḡonaḡona ami gabuma yà vokaukauedina. Be deḡoda gabu sibo ibewa, taugu tokare nam e riuemi. ³Be raḡanine yà naḡo be gabu yà vokaukua rovona murine, taugu tokare yà verau munaḡa be matabumi yai doka nawemina yau kaba miae. Be dabudine matabuda tokare tà mia tenaḡana. ⁴Be taugu deḡo yà naḡonaḡona kedanama taumi koya kataiena.”

⁵Be Tomas Yesu ya riuna, “Bada, keda nema ka kataie bake? Tauma nam ke kataiena tam aikedae kwa naḡonaḡo.” ⁶Be Yesu tauna ya paribee be ya riuna, “Taugu vutuna Keda, Riukaua be Yawasana. Be nam aitau tokare Tamaguma ḡarone e tava be teneteneḡina, ibewa da taugue tokare Tamaguma ḡarone ko tavana. ⁷Deḡoda taumi ko katai kaueguna, taumi tokare Tamaguma mate sibo koya kataiena. Taumi yodi da nokoi ya naḡona Tamaguma koya kataiena, baninama tauna kaite koya kitana.”

⁸Dabudine Pilip ya riuna, “Bada, Tamamma kwai kataimai, yodibe nuamaima e verena.” ⁹Be Yesu ya riuna, “Pilip, taugu noya èwai karee da yodi taugu raḡan matabuna taumi mate tè miamiana, be yaḡoro tam nam ku kataieguna da taugu aitau. Be aba aubainama kwa riuriuna, ‘Tamamma kwai kataimai?’ Banaga aitau da taugu ya kitaguna, inam Tamaguma ya kitana. ¹⁰Taugu inam Tamaguma nopone be tauna taugu nopogue, inam riunama tam kwawai sumaḡe bo ibewa? Abaḡa yà giugiuuedina inam nam nuague ama giugiu yababedina, ibewa da Tamaguma nopogue e miamiana, tauna vutuna na noyama e voivoiedina. ¹¹Taugu inam Tamaguma nopone be tauna taugu nopogue, inam riunama tam naumeki kwai sumaḡena. Be deḡoda ibewa, naumeki da mataira dosidima yà voivoiedina, vutudi sibo kuya kitedi be kuyai sumaḡana.

¹²“Yà riuriu kauemina, aitau ewai sumaḡeguna, tauna tokare voia dosidima taugu è voivoiedina, teneḡidima nama tauna e voiedina. Be nam inam vutudiḡa, ibewa da tauna tokare voia dosi vavasagiidima mate e voiedina, nam maika taugu è voivoiedina nama. Baninama taugu Tamaguma ḡarone yà naḡonaḡona aubainama. ¹³Be aiyaba taugu isague

koi baḡena, taugu tokare yà voiena, Tamaguma isanama kawa saḡenama aubainama. ¹⁴Be taugu isague aba koi baḡaguna, tokare yà voiena. ¹⁵Taumi deḡoda koi nuapaḡoeguna, taugu aba è riuriu vavasag̃emina, tokare ko voteyeteyedina.

Yesu ya saugana da Arua Babau e riupore yovoḡena

¹⁶“Taugu tokare Tamaguma yài baḡa da tauna tokare ami tausaguma ḡesau e riupore yovoḡe ¹⁷be taumi mate ko mia nonoḡana, tauna vutuna Riukaua Aruinama. Be dobu banegidima taudi nam teneteneḡina da tauna tai anine be adi tausaguma e tubuḡa, baninama taudi nam Arua tima wanewanena da sibo a kataie. Be taumi tauna koya kataiena, baninama inam Aruinama yodi taumi mate ko miamiana, be tokare tauna nopomie e miana. ¹⁸Taugu nam tokare yà gose pore yababemi seda kedekededima maika. Ibewa, taugu tokare yà verau munaḡana ḡaromie. ¹⁹Raḡan ḡaubonaḡa dobu banegidima tokare nam ta kita munaḡegu. Be taumi tokare ko kita munaḡeguna. Taugu yà yawasanana munaḡana, aubainama taumi mate tokare ko yawasanana. ²⁰Taugu yà guri be yà midisuḡu munaḡana raḡanine, dabudine taumi tokare ko kataie da taugu Tamaguma nopone. Be taumi taugu nopogue, be taugu taumi nopomie. ²¹Tauna aitau yau riuvavasag̃ama e vovo teyeteyedina, tauna vutuna taugu ewai nuapaḡoeguna. Be tauna ewai nuapaḡoeguna aubainama, Tamaguma be taugu tokare tauna kai nuapaḡoena, be ḡarone taugu yà maḡatarana.”

²²Dabudine Judas ḡesau (nam Judas Iskariot), tauna Yesu ya riuna, “Bada, aba aubainama taumaḡa ḡaromaie kwa maḡatara be nam dobu banegidima ḡarodie?”

²³Be Yesu ya paribee be ya riuna, “Aitau ewai nuapaḡoeguna, tauna yau giuma matabuna tokare e voteyeteyedina. Be Tamaguma inam baneginama ei nuapaḡoe, be tauna inam baneginama ḡarone ama kaba miama kai tubuḡi be dabudine ka miana. ²⁴Be aitau nam imawai nuapaḡoeguna, tauna yau giuma tokare nam e voteyeteyedi. Inam giudima nam nuague amawai tubuḡidi be ama giugiuedina, ibewa da Tamaguma tauriuporeguma tauna uma giudima ya utegu be yà giugiuedina. ²⁵Taugu yodi yaḡoro taumi mate tà miamiana, aubainama uma kaidima yà giugiuedina. ²⁶Taugu isague Tamaguma tokare tausagu Arua Babau e riupore yovoḡena ḡaromie. Be tauna tokare yaba matabuna ei katakaimina, be abaḡa è giugiuedina tokare tauna e riuwai noḡotimina.

²⁷“Taugu yà naḡonaḡona be yau subama nopomie yà boruna. Taugu yau subama inam nam dobu banegidima suba ta voivoiena maika, vutuna aubainama nam ko naira bo koi nuaboya. ²⁸Taugu è riuemina da taugu yà naḡona, be tokare yà verau munaḡana ḡaromie. Deḡoda nuemima

tabutabune sibo koi nuapaḡoeguna, taumi sibo nuemima ya verena da taugu yà naḡonaḡona Tamaguma ḡarone. Baninama tauna ya saḡa guratana nam maika taugu. ²⁹Uma kauidima muriḡa da ta tubuḡana yodi yà riuriu wainonoḡimina, be tokare ta tubuḡana raḡanine, dabudine koi sumaḡa da taugu aba è riuriuemina inam matabudi riukaua.

³⁰“Be yodi nam gavogavo ima kenakenana da tà giu gurata, baninama uma dobnama kana guyauma kaiteka maida e tavatavana. Tauna nam na rewapanama ḡarogue ima kenakenana. ³¹Taugu Tamaguma aba ya riuriuena, vutuna yà voiena. Yodibe dobu banegidima tokare ta kataie da taugu Tamaguma yàwai nuapaḡoena. Ko midisuḡu tà naḡo.

Yesu tauna vutuna waen kainama

15 ¹“Taugu vutuna waen kainama, be Tamaguma tauna waen taukumanama. ²Be waen ragedima ḡesaudima nam votevotedi, tauna ewai miaraka poraḡana. Be raga ḡesaudima votevotedima, tauna e tomtom vuneḡidina da taudi ta vota kauana. ³Be taugu yau waikatakataie Tamaguma kaite taumi ya tom vuneḡimi be koya verena. ⁴Taumi naumeki da taugu nopogue ko miana, be taugu taumi nopomie yà miana. Baninama deḡoda waen raganama e nuagasi poraḡana inam raganama tokare nam e vota. Be teneḡinama nama deḡoda taumi nam nopogue ko mia, taumi tokare nam ko vota.

⁵“Taugu vutuna waen kainama, be taumi waen ragedima. Aitau da taugu nopogue e miana, be taugu tauna nopone yà miana, tauna tokare e vota kauana. Be deḡoda taumi ko gosegu be ḡavoe ko midì teḡana, taumi tokare nam ko vota rubu. ⁶Be aitau nopogue nam e mia, tauna inam waen raganama ta tom pore be ta pokipokina maika. Inam ragedima pokipokidima tokare ta ragaudi be kai matane ta gabu gorudina. ⁷Deḡoda taumi nopogue ko mia nonoḡa be riuguma taumi nopomie e kenana, taumi aba kowai baḡena, tokare ko banavina. ⁸Taumi ko votavota kauana raḡanine, Tamaguma neneḡarinama tokare dabudi e maḡatarana. Inam kedane banaga tokare ta kataie da taumi taugu yau tauwai muriwatanama.

⁹“Tamaguma nema taugu yai nuapaḡo bakeguna, nama taumi yàwai nuapaḡoemina. Be yodi inam wainuapaḡone ko miana! ¹⁰Deḡoda taugu yau riuvavasaḡama ko voteyetyedina, taumi tokare yau wainuapaḡoe ko miana, nema taugu Tamaguma na riuvavasaḡama è voteyetyedi be na wainuapaḡoe yà miamiana nama. ¹¹Taugu nama yà riuriuemina da nuavere taugu nopogue kenakenanama, teneḡinama taumi nopomima e moḡavuna.

¹²“Be taugu yau riuvavasaḡama inam uma: Ami banagama ami banagama nuemima ta paḡona, nema taugu yàwai nuapaḡoemina nama. ¹³Wainuapaḡo dosinama inam umanama: Banaga deḡoda na

yawasanama ei utae be na banagama aubaidima e gurina, inam vutuna wainuapaḡo dosi vavasāḡinama inam baneginama ya voiena. ¹⁴Be taumi deḡoda yau riuvavasāḡama ko voteyeteyedina, taumi vutuna taugu yau banagama. ¹⁵Boni taugu è riuriuemina, taumi taunoya. Be taunoya tauna na badama aba e voivoiedina, tauna nam ima katakataiedina. Vutuna aubainama yodi yà riuriuemina, taumi taugu yau banagama, baninama taugu Tamaguma aba ya riuriueguna, matabudi taumi è riuemina. ¹⁶Taumi nam taugu ko vineguna, be taugu taumi è vinemina da ko naḡo be ko votana. Be inam votedima tokare ta kena nonoḡana. Yodibe aba isague koi baḡena, Tamaguma tokare e utemina. ¹⁷Yà riuriu vavasāḡemina da ami banagama ami banagama mate koi nuapaḡona.

Dobu banegidima tokare ta tuaḡaiemina

¹⁸“Deḡoda dobu banegidima taumi ta tuaḡaiemina, dabudine ko noḡoti da taugu noḡone a tuaḡai dokeguna.

¹⁹“Deḡoda taumi sibo dobu ḡaronama, taudi tokare ai nuapaḡoemina. Be ibewa da taumi nam dobu ḡarona, baninama taugu è vinemina da inam dobunama ko dobi porenā. Vutuna aubainama dobu banegidima ta tuatuaḡaiemina. ²⁰Be banaga taudi kaite taugu ta raraukivi gewegeweguna. Be noḡone aba è riuriuemina, vutudi ko noḡotidi: ‘Taunoya tauna nam tokare na badama e saḡapore.’ Vutuna aubainama taumi mate tokare nama ta raukivi gewegewemina. Be deḡoda banaga yau giuma sibo ti vovo teyetyedina, naumeki da taumi mate ami giuma tokare a voteyetyedina. ²¹Be taumi taugu ḡaroḡaroguma aubainama, banaga tokare taumi ta raukivi gewegewemina. Baninama taudi tauriuporeguma nam ti kataiena. ²²Taugu ḡarodie è maḡatara be Tamaguma riunama è giuena. Be taudi yaḡoro da ḡarogue nama ta voivoiana, vutuna aubainama taudi ḡarodie naumeki da gewagewa e kenakenana. Be deḡoda taugu ḡarodie nam sibo e yovo be e giu, taudi tokare nam gewagewa ḡarodie ya kena. ²³Aitau taugu e tuatuaḡaieguna, tauna Tamaguma mate e tuatuaḡaiena. ²⁴Taugu ḡarodie mataira dosidima è voiedina, nam aitau deḡo nama matairidima i voia rubudina. Be taudi inam matairidima a kitedina, be yaḡoro da Tamaguma be taugu ta tuatuaḡaiemina, vutuna aubainama taudi ḡarodie gewagewa e kenakenana. Be deḡoda taugu sibo mataira dosidima voiedima ibewa, taudi tokare nam gewagewa ḡarodie ya kena. ²⁵Be adi tarawatuma bukane umanama ewai perovetana, ‘Taudi nam aba gewagewanama ḡarogue ti banavina be a tuaḡai yababeguna.’ Inam giudima yodi ta maḡamaḡatarana.

²⁶“Taugu tokare tausagu yà riupore yovoḡena ḡaromie. Tauna vutuna Riukaua Aruinama. Tauna Tamaguma ḡarone e yovo be taugu yau voiamā e giuedina. ²⁷Be taugu noya èwai karee da yodi taumi mate tè

naḡonaḡona. Aubainama taumi mate yau voiamana banaga ḡesaudima ḡarodie ko giuedina.

16 ¹“Uma kaudima matabudi noḡone è riuemina da taumi ami waisumaḡe tokare nam ko beku. ²Taumi tokare sinagog nopodie be ta tavu dobiḡemina. Be raḡan e veraverauna e tavana, banaga tokare tai gurimina, baninama taudi tawai noḡotana kabe Mamaitua na ḡoanama ti voivoie. ³Taudi inam kaudima nama ta voidina, baninama Tamaguma be taugu taudi nam ti kataiemaina. ⁴Uma giudima noḡone taugu nam e riu dokemina, baninama taugu yaḡoro taumi mate tè miamiana aubainama. Be yodi uma kaudima yà riuriu wainonoḡimina, be inam kaudima ta tubuḡana raḡanine, aba è riuriuemina vutudi tokare ko noḡotidina.

Arua Babau na noyama

⁵“Taugu yodi yà naḡonaḡona tauriuporeguma ḡarone. Be nam aitau kui taraviregu be ku riuna, ‘Tam deḡo kwa naḡonaḡo?’ ⁶baninama taugu è riuemina aubainama, taumi koyai nuaboyana. ⁷Be taugu yà riuriu kauemina, ya verena da taugu yà naḡona, be deḡoda nam yà naḡo, tausagu tokare nam e yovo. Be taugu yà naḡona raḡanine, tausagu tokare yà riupore yovoḡena ḡaromie. ⁸Tausagu e yovona raḡanine, tauna tokare dobu banegidima matedima e viriḡaridi da taudime adi gewagewama ta kitedina, be mate tauna didimana kedanama be Mamaitua na etarama ei kataidi da ta kataiedina. ⁹Be banaga nam timawai sumaḡeguna, taudi tokare tausagu ei kataidi da inam vutuna gewagewa. ¹⁰Be taugu yà naḡonaḡona Tamaguma ḡarone. Inam raḡanine taumi tokare nam ko kita munaḡegu, vutuna aubainama tausagu tauna didimana kedanama tokare banaga ei kataidina. ¹¹Be mate tauna banaga ei kataidi da Mamaitua tokare banaga matabudi adi gewagewama aubaidima e etaredina, nema Mamaitua kaite dobu guyaunama etarenama yai karena maika.

¹²“Taugu giu ḡesaudima toitoi mate sibo è riuemina, be taumi nam teneteneḡimi da uma giudima matabudi yodi ko ragaudi. ¹³Vutuna aubainama Riukaua Aruinama e yovona raḡanine, tauna tokare riukaua matabuna ei kataimina. Tauna nam tokare nuane e giu yababa, ibewa da aba ḡarogue e vaivaiana, vutuna e giuedina. Be mate yaba ḡesaudima muriḡa da ta tubuḡana, tauna ei maḡatara dokedina. ¹⁴Tauna yaba matabudi ḡarogue e ragaudi be taumi ḡaromie ei maḡataridina. Inam kedane tauna isaguma e kawakawa saḡena. ¹⁵Yaba matabudi Tamaguma ḡaronama, inam taugu ḡaroguma, vutuna aubainama taugu umanama è riuna, ‘Arua yaba matabudi ḡarogue e ragaudi be taumi ḡaromie ei maḡataridina’.

Tauwai muriwatana tokare tai nuavere munaḡana

16 “Raḡan ḡaubonaḡa tokare nam ko kita munaḡegu. Be raḡan bisanama muridie’ taumi tokare ko kita munaḡeguna.”

17 Be na tauwai muriwatanama ḡesaudima taudi adi banagama adi banagama mate ai giu be a riuna, “Uma giunama baninama aba, tauna ya riuna, ‘Raḡan ḡaubonaḡa tokare nam ko kita munaḡegu. Be raḡan bisanama muridie taumi tokare ko kita munaḡeguna’. Be mate ya riuna, ‘Taugu yà naḡonaḡona Tamagama ḡarone’, inam giunama baninama aba?” 18 Be riu ḡesau ya riuna, ‘Raḡan ḡaubonaḡa’ inam giunama baninama aba? Tauna na giuna aba ya giugiuedina tauda nam te kataiedina.”

19 Yesu ya kataie da taudi a ḡoeḡoena uma giudima aubaidima tauna sibo ai taravirena. Vutuna aubainama tauna ya riuedina, “Taumi aba è giugiuemina, vutudi ko nuanua babagedi, bo? Taugu è riuna, ‘Raḡan ḡaubonaḡa tokare nam ko kita munaḡegu. Be raḡan bisanama muridie taumi tokare ko kita munaḡeguna’. 20 Yà riuriu kauemina da taumi tokare koi nuaboya be ko ḡabana. Inam raḡanine dobu banegidima tokare tai nuaverena. Taumi tokare koi nuaboya guratana, be murine koi nuavere kauana. 21 Inam kauinama maika waivi gomana e suru be e tepatepana nama. Be gomana e tubuḡana raḡanine nuaboya e kovina, inam raḡanine waivi nuanama e verena, baninama banaga vaunama dobie ya tubuḡana. 22 Inam kauinama teneḡinama nama taumi ḡaromie. Yodi ami nuaboyama raḡaninama ya tavana, be tokare ko kita munaḡeguna raḡanine, taumi koi nuaverena. Be inam wainuaverenama nam aitau tenaḡa tokare ḡaromie e paḡo pore. 23 Inam raḡanine taumi tokare nam koi baḡagu, ibewa. Taugu aba yà riuemina inam, taugu isague Tamagama koi baḡa be tauna ami ḡoanama e utemina. 24 Noḡone be ya saḡa da yodi nam airaḡan isague aiyaba koi baḡa rubuna. Be yodi yà riuriuemina da koi baḡa be taumi ami ḡoanama e utemina, inam raḡanine taumi tokare nuemima e vere vavasaḡana.

Yesu dobu na rewapanama ya vaisubana

25 “Taugu inam yabedima matabudi wainasie è giugiuemina. Be raḡan e veraverauna e tavana, inam raḡanine taugu tokare nam wainasie yà giuemi, ibewa da taugu giu didimanidie Tamagama na kauama ḡaromie yà giuedina. 26 Inam raḡanine taugu nam taumi aubaimima Tamagama yài baḡa. Ibewa da taumiḡa aubaimima Tamagama koi baḡana taugu isague, 27 baninama taumi kowai nuapaḡoegu be kowai sumaḡeguna da taugu Mamaitua ḡarone be è yovona. Vutuna aubainama Tamagama

^j 16.16 Raḡan bisanama muridie inam kokoagae be e midisuḡu munaḡana ya giuena.

nuanama ko paḡopaḡona. ²⁸Taugu Tamaguma ḡarone be è yovona dobue, be yodi taugu dobu yà gose pore be yà munamunaḡana Tamaguma ḡarone.”

²⁹Dabudine Yesu na tauwai muriwatanama tauna a riuena, “Yodi tam nam wainasie kuma giugiuna, ibewa da giu didimanidie kwa giugiu yaḡana. ³⁰Yodi tauma kè kita be kè kataie da tam banaga adi noḡotama matabudi kuya kataiedina, be nam aitu tokare kwai taravire be na noḡotama tam e riuem. Uma kauinama aubainama tauma kawai sumaḡemna da tam Mamaitua ḡarone be kuya yovona.”

³¹Be Yesu ya riuedina, “Yodi koyai sumaḡa! ³²Be raḡan e veraverauna kaiteka ya tavana, taumi matabumi tokare ko gosegu be naira koi naḡo teḡateḡana, be Tamaguma tauna yaḡoro taugu mate. ³³Uma kaudima matabudi è riuwai nonoḡimina, taumi taugu nopogue ko miana, inam raḡanine suba taumi nopomie e kenana. Uma dobune taumi tokare pipiripi ko banavidina, be nam koi nuaboya! Baninama taugu dobu rewapanidima matabuna è vaisubedina.”

Yesu ya moiragina

Yesu tauname aubainama ya moiragina

17 ¹Dabudine Yesu na giuma yawai kovina murine, tauna mara ya kitasaḡe be umanama ya moiragina, “Mamai, raḡan ya tavana yodi natumma neneḡarinama kwai maḡatarina. Inam kedane natumma tam neneḡarimma ei maḡatarina. ²Baninama tam natumma rewapana kuya utena da tauna banaga matabudi ei badedina. Be banaga aitaḡa tam natumma nimane kuya biribiridina, tauna yawasana kenakena nonoḡinama taudi e utedina. ³Be yawasana kenakena nonoḡinama kedanama inam umanama: Banaga sibo a kataiem da riukaua Mamaituanama inam vutuna tam. Be mate sibo a kataie da Yesu Keriso tam kuya riuporena, yodibe taudi sibo ai sumaḡena. ⁴Taugu noya matabuna tam kuya uteuteguna dobue è voia rovodina, inam kedane am rewapanama èi maḡatarina. ⁵Mamai, yodi taugu noḡome kwa voiegu da neneḡara dosinama nopone yà saḡa be yà miana, maika boni tè miamiana nama, muriḡa da dobu ya tubuḡana.

Yesu na tauwai muriwatana aubaidima ya moiragina

⁶“Tam uma banegidima dobue a miamiana, be yodi nimague kuya biridina. Be taudi ḡarodie taugu tam èi maḡatarimna. Taudi noḡone tam ḡaromma, be yodi kuya uteguna, taudi am giuma a paḡo be a kaidididina. ⁷Be yodi taudi a kataiena da yaba matabudi kuya uteuteguna, inam tam ḡarome be ta yovoyovona. ⁸Am giuma taugu è riuedina, be giunama taudi a paḡona. Be taudi a katai kauena da taugu

tam ġarome be è yovona. Be mate taudi ai sumaġana da tam taugu kuya riuporeguna.

⁹“Taugu nam dobu banegidima aubaidima amawai baġamna, ibewa da taudi aitauga kuya uteuteguna aubaidima yà moimoiragi be yàwai baġamna, baninama taudi tam ġaroġaromma aubainama. ¹⁰Yaba matabudi taugu ġarogue inam tam ġaroġaromma, be yaba matabudi tam ġarome inam taugu ġaroġaroguma. Be taudie taugu neneġariguma e maġatarana. ¹¹Taugu taudi uma dobune yà gosegosedina, baninama taugu yà saġasaġana ġarome. Mamai Babaumma, yàwai baġamna da taudi aitauga kuya uteuteguna taudi isamma na rewapanae kwa rabe kauedina. Be kwa voiedi da taudi tenaġa ta tubuġana, maika tam be taugu tauda tenaġa. ¹²Be taugu taudi mate kè miamiana raġanine, inam isanama teneġine taugu è rabe kauedina. Be nam aita tenaġa e kawa gewegewana. Be tenaġa vinevinenama aubainama tauna wari keda ya watanina, da aba awai perovetaena ruvane ya tubuġana.

¹³“Yodi taugu yà saġasaġana ġarome. Be taugu taudi mate kè miamiana raġanine, yaba toitoi taudi è giuedina da nuavere nopogue kenakenanama, taudi nopodima e moġavuna. ¹⁴Taugu riumma taudi è utedina. Vutuna aubainama dobu banegidima taudi a tuaġaidina, baninama taudi maika taugu, tauma nam dobu ġarona. ¹⁵Taugu nam yodi amawai baġamna da taudi dobue be kwa nawedi ġavoe, ibewa da yàwai baġamna da gewegewa Tamanama na rewapanama nam taudi e kawa gewegewedi. ¹⁶Taudi maika taugu, tauma nam dobu ġarona. ¹⁷Am riukaue kwa voiedi da taudi banaga babaudima ta tubuġana. Be inam riukauinama vutuna tam riumma. ¹⁸Tam taugu kuya riuporeguna dobue, be nama taugu taudi yà riuriuporedina dobue. ¹⁹Taudi kadi taiie taugume ei uta munaġeguna ġarome, inam kedane taudi mate riukaua na rewapanae tokare banaga babaudima ta tubuġana. Yesu tauwai muriwatana ġesaudima mate aubaidima ya moiragina.

²⁰“Mamai, taugu nam uma taudiġa aubaidima amawai baġamna. Ibewa da taudi adi rauguguye aitauga da muriġa tai sumaġeguna mate aubaidima yàwai baġamna ²¹da taudi matabudi tenaġa ta tubuġana, maika tam be taugu tauda tenaġa. Mamai, kwa voiedi da taudi nopode ta miana, maika tam taugu nopogue, be taugu tam nopome. Inam kedane dobu banegidima tokare ta kita be tai sumaġa da tam taugu kuya riuporeguna ġarodie. ²²Tam neneġara taugu kuya uteuteguna, vutuna taudi è utedina da taudi tenaġa ta tubuġana maika tauda tenaġa, ²³taugu taudi nopodie be tam taugu nopogue. Be taudi tenaġa ta tubuġana raġanine, dobu banegidima tokare ta kataie da tam taugu kuya riuporeguna. Be mate ta kataie da tam nema taugu kwawai nuapaġo bakeguna, nama taudi aitauga kuya uteuteguna, kwawai nuapaġoedina. ²⁴Mamai, muriġa da dobu ya tubuġana tam nuamma

è paḡona aubainama neneḡara dosinama kuya uteguna. Be taugu yà ḡoēgoena da taudi aitaūḡa taugu kuya uteuteguna, taudi taugu mate ka mia tenaḡa, be yau neneḡarama ta kitana.

²⁵“Mamai, tam didimana Mamaituamma, be dobu banegidima nam ti kataiemna. Taugu tam è kataiemna be uma tauwai muriwatanidima taudi a kataiena da tam kuya riuporeguna. ²⁶Taudi ḡarodie taugu tam yàwai maḡatarimna. Nama yà voivoiana, baninama tam kwawai nuapaḡo gurateguna, be taugu yà ḡoēgoena inam wainuapaḡonama taudi nopodie e kena, be taugu taudi nopodie yà miana.”

Yesu a vunuḡina

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 ¹Yesu ya moimoiragina murine, tauna na tauwai muriwatanama mate upa Kidron a davu be a naḡona noaḡo nevane sipi nopone. ²Be Judas tauborudobiḡa, tauna inam gabunama ya kataiena, baninama Yesu raḡan toitoi na tauwai muriwatanama mate inam dabudine a naḡonaḡona. ³Naumeki da pirisi be Parisi taudi Yesu vunuḡinama aubainama banaga iḡeiḡeridima be tempol taubodamenama Judas a utena da tauna ei doka nawedina Yesu ḡarone, vunuḡinama aubainama. Be inam banegidima adi kodam be adi madama a ragaudina, yodibe Judas yai dokedi be inam sipine a tavana.

⁴Yesu ya kitedi be ya kataiena da yodi aba ḡarone e tubuḡana, naumeki da tauna ya naḡo ḡarodie be yai taraviredina, “Aitau ko wanewane?” ⁵Be taudi a paribee be a riuna, “Tauma Nasaret Yesunama ka wanewanena.” Be Yesu ya riuna, “Tauna vutuna taugu.” Be Judas tauborudobiḡa, tauna mate tauḡara nopodie ya midimidina. ⁶Be raḡanine taudi ta vaiena be Yesu ya riuna, “Tauna vutuna taugu”, inam raḡanine tauḡara a beku be tauridie a ravusedina.

⁷Dabudine Yesu yai taravira munaḡedina, “Aitau ko wanewane?” Taudi a paribea munaḡe be a riuna, “Tauma Nasaret Yesunama ka wanewanena.” ⁸Be Yesu ya riuna, “Kaite è riuemina da tauna vutuna taugu. Be deḡoda taumi taugu koma wanewanegu, naumeki da yau tauwai muriwatanama nam nema ko bakedi.” ⁹Tauna nama ya riuna, baninama aba noḡone ya riuriuena, nama ya tubuḡana. Noḡone Yesu umanama ya riuna, “Nam aitau tenaḡa kuya uteuteguna taugu e kawa gewawana.”

¹⁰Dabudine Saemon Pita kwatikwati ya soru pore, be pirisi adi badama na taunoyama tenaḡa isanama Marukas beanama kasaunama yai miarakana. ¹¹Be Yesu Pita ya riuna, “Kwatikwati kwa boru pore! Tam kuya kataie bo ibewa da taugu yodi Tamaguma na ḡoanama aubainama naumeki da ḡoraḡoranama yà siguena.”

Yesu a nawena Anas ġarone
(Mt 26:57-75; Mk 14:53-72; Lk 22:54-71)

¹²Naumeki da tauġgara adi babadama mate be tempol taubodamenama taudi Yesu a pani be ¹³noġone a nawe dokena Kaiyapas botianama^k Anas ġarone. Inam modinama nopone Kaiyapas tauna pirisi adi badama. ¹⁴Kaiyapas tauna vutuna boni Jius babadidima ġesaudima umanama ya riuedina, “Ya verena da inam baneginama tenaġa sibo ya gurina, be tauda matabuda sibo tē yawasanana.”

Pita Yesu ya bovienna

¹⁵Saemon Pita be tauwai muriwatana ġesaunama mate taudi Yesu awai muriwatanena. Be pirisi adi badama inam tauwai muriwataninama ya kataiena, aubainama tauna Yesu mate a saġana pirisi na vadae. ¹⁶Be Pita tauna doġae matakeda diane ya mia kwasana. Dabudine tauwai muriwatana vadae saġasaġa dokanama ya dobi munaga, be waivi matakeda taurabenama ya riue be Pita vada nopone ya saġana. ¹⁷Inam raġanine waivi matakeda taurabenama tauna Pita yai taravire be ya riuna, “Tam mate agunai Yesu na tauwai muriwatanama.” Be Pita ya riuna, “Ibewa, nam taugu!” ¹⁸Dobu ya tururuna aubainama, taunoya kai a suve be taudi tempol taubodamenama mate kai a midu kwaviviro be a marimaririna. Be Pita tauna mate dabudi ya midu be kai ya marimaririna.

Pirisi adi badama Yesu e etarena

¹⁹Taudi kai a marimaririna maika, pirisi adi badama Yesu ya etare be ya riuna, “Am tauwai muriwatanama aitauga? Be aiyabaġa banaga kwawai katakataidi?” ²⁰Be Yesu tauna ya paribee be ya riuna, “Taugu yaba matabudi patara matedie è giuguedina. Taugu sinagog be tempol nopodie deġo banaga awai rawateġeidie dabudine ewai katakataina. Be nam airaġan moisirie aba e giuedina. ²¹Yodi aba aubainama kwawai taraviregu? Banaga ġesaudima aitauga awai beavaieguna, taudi kwai taraviredi be ta riuemna.”

²²Dabudine tempol taubodamenama tenaġa Yesu ya raunevakau be ya riuna, “Tam aita u ya riuem da pirisi adi badama ġarone nama kwa riuri?” ²³Be Yesu ya paribee be ya riuna, “Deġoda taugu aiyaba è vato waigewana, naumeki da kwa riu, taugu aiyaba gewagewanama è vato. Be deġoda ibewa, aba aubainama kuya raunevakaugu?” ²⁴Dabudine Anas Yesu ma panipanina ya riupore nawena pirisi adi badama Kaiyapas ġarone.

Pita Yesu raġan aniwai rabuinama be aniwai rabuiteġanama ya bovienna

²⁵Saemon Pita kai ya marimaririna maika banaga ġesaudima ai taravire be a riuna, “Tam mate agunai Yesu na tauwai muriwatanama.”

^k 18.13 Kaiyapas tauna Anas natunama ya naġina.

Be Pita ya bovi munağa be ya riuena, “Ibewa, nam taugu!” ²⁶Dabudine pirisi adi badama na taunoyama ġesaunama, tauğoma beanama waimia rakanama tauna na damma baneginama. Inam taunoyanama tauna Pita ya riuena, “Taugu sipie tam mate è kitemna.” ²⁷Dabudine Pita ya bovi bovi munağana murine, kamkam ya riuna.

Paelat Yesu ya etarena

(Mt 27:11-26; Mk 15:1-15; Lk 23:1-5, 13-25)

²⁸Rağanboiboi kupinağa Jius babadidima Yesu tauna Kaiyapas ġarone, be ai doka nawena Rom gabemannama isanama Paelat ġarone. Be Jius taudi nam ti ġoena da tai mira munağedi. Vutuna aubainama taudi nam Paelat na vadae ti sağana. Baninama degoda tai mira munağedina, taudi tokare Nağopore soinama nam ta kani. ²⁹Vutuna aubainama Paelat doğae ya dobi be taudi yai taraviredina, “Tauna na gewagewama aba, be kowai wawu?” ³⁰Be taudi Paelat a riuena, “Tauna banaga gewagewanama, vutuna aubainama kè verauğena ġarome.” ³¹Be Paelat taudi ya riuedina, “Koi doka nawe be ko etarena taumi ami tarawatuma na ruvae.” Be Jius babadidima tauna a paribee be a riuena, “Tauma tam am waibadama dibune ka miamiana, vutuna aubainama nam ama rewapanama ima kenakenana da banaga kai guri.” ³²Uma giudima inam nema Yesu e guri bakona noğone ya giugiuedina, ruvane nama a tubuğana.

³³Dabudine Paelat ya munağa na vadae, be na tauğarama ya riuedi da Yesu ai doka sağena ġarone. Yodibe Paelat Yesu yai taravirena, “Tam Jius adi guyau, bo?” ³⁴Be Yesu ya riuena, “Tam am wainua noğonoğotama ruvane taugu kwawai taraviregu, bo banaga a giugiuna ruvane kwawai taraviregu?” ³⁵Be Paelat ya paribee be ya riuna, “Taugu nam Jius banegigu, da banaga adi noğotama ruvane sibo èi taravirem. Tam am banagama be pirisi adi babadama taudi a verauğemna ġarogue. Aba aubaina? Aba gewagewanama tam kuya voie?”

³⁶Be Yesu ya riuena, “Taugu yau waiguyauma nam dobue ima kenakenana. Değoda dobue i kenana, yau taunoyama tokare murigue a midi be iğara ai tubuğina. Inam rağanine Jius banegidima tokare nam sibo a vunuğigu be a panigu. Vutuna aubainama taugu è riuemna da taugu yau waiguyauma nam dobue ima kenakenana.” ³⁷Dabudine Paelat ya riuna, “Tam naumeki riukaua guyau, bo?” Be Yesu ya riuena, “Inam riukaua, taugu guyau, inam vutuna aubainama è tubuğana. Taugu è yovona dobue da riukaua yà giuena banaga ġarodie, be aitauga riukaua ġarogaronama taudi bonaguma ta vaivaiena.” ³⁸Dabudi Paelat yai taravire be ya riuna, “Riukaua inam aiyaba?” Paelat nama ya riuriuna, tauna ya dobi munağa doğae be Jius babadidima ya riuedina, “Uma baneginama tauna nam aiyaba i voia waigewana da yà etare.

³⁹“Be taumi ami vaivaima e kenakenana da Nağopore soinama rağanine, dibura baneginama tenağa yà kaikaiporena. Taumi ko

gōēgōena Jius guyaunama yà kaipore, bo?”⁴⁰ Be taudi matabudi bonedima dosine a yogo munağa be a riuna, “Nam tauna! Tauma ka gōēgōena Barabas kwa kaiporena.” Be Barabas tauna iğara tauwai karenama.

Paelat Yesu Jius nimedie ya boruna tuparatunama aubainama

19¹Dabudine Paelat na tauğarama ya riuedi, da Yesu kwapue ai madarouna.² Be taudi gedara a pinou da Yesu debane ai mieni be a virididina. Taudi gara gatugatunama Yesu ai kote,³ yodibe taudi ġarone a sağa da ai varavara be a riuriuna, “Ebom, Jius adi guyauma.” Be taudi nimedie noğonama a riğana.

⁴Dabudine Paelat ya dobi munağa be Jius banegidima ya riuedina, “Taugu uma baneginama yà yovoyovoğa munağena ġaromie, be yà riuriuemina da taugu nam aiyaba gewagewanama ġarone e banavina.”⁵ Naumeki da Yesu vadae be ya dobina. Tauna gara gatugatunama waikotenama be debane gedara boruborunama. Be Paelat ya riuna, “Inam baneginama umanema.”

⁶Dabudine pirisi adi babadama be tempol taubodamenama Yesu a kitakitana rağanine, taudi bonedima dosine a yogo be a riuna, “Kwa tuparatu! Kwa tuparatu!” Be Paelat ya riuedina, “Taumi ko tuparatu, taugu nam aiyaba gewagewanama tauna ġarone e banavina.”⁷ Be Jius babadidima a riuna, “Tauma ama tarawatuma e riuriuna da tauna e gurina, baninama tauna e riuriu munağena da tauna kabe Mamaitua Natuna.”

⁸ Be Paelat inam giunama nama ya vaivaiena, tauna ya naira kaua⁹ be ya munağana vadae. Dabudine tauna Yesu yai taravire be ya riuna, “Tam aikedae be kuya tava?” Be Yesu nam Paelat i paribeena.¹⁰ Dabudine Paelat ya riuna, “Tam nam ġarogue giu kuma gōēgōe, bo? Taugu ġarogue rewapana e kenakenana da tam yà riuporem kwa nağo bo yà tuparatumna, inam vutuna kuya kataie bo ibewa?”¹¹ Dabudine Yesu ya paribee be ya riuna, “Mamaitua inam rewapaninama ya utemna, vutuna aubainama naumeki da taugu am waibadama dibune yà miamiana. Değoda ibewa, taugu tokare nam am waibadama dibune e mia. Be aitu da taugu nimame ya boruguna, tauna na gewagewama ya moraba vavasagana.”

¹² Inam dabudine be nokoi ya nağona Paelat ya rarau rubu guratana da Yesu sibo ya raukaigose be ya nağona. Be Jius babadidima bonedima dosine a riuna, “Değoda tam inam baneginama kwa kaipore be e nağona, naumeki da tam nam Sisa turana, baninama banaga aitu e riuna, ‘Taugu guyau’, inam baneginama tauna Sisa na ġaviama.”

¹³ Paelat inam nama giunama ya vaivaiena, tauna Yesu yai doka dobiğa munağena. Yodibe anikaba etara gabunama tawai isana ‘Gasana’, be

gasana debane anikaba mia ya midimidina. Dabudine Paelat ya mia be etara yai karena. Hibru bonane inam gabunama tawai isana ‘Gabata’.
 14 Uma kauidima matabudi suaratopu a tubuḡana, Naḡopore soinama na vokaukauama raḡanine. Be Paelat banaga ya riuedina, “Ami guyauma umanema.”

15 Dabudine taudi a yogo be a riuna, “Kwa nawe ḡavoe! Kwa tuparatuna.” Be Paelat ya riuna, “Uma inam taumi ami guyauma, be yà tuparatu, bo?” Be pirisi adi babadama a riuna, “Tauma nam aba guyaunama ḡaromaie ima miamiana. Sisa taunaḡa tauma ama guyauma.”
 16 Naumeki da Jius adi ḡoanama aubainama Paelat tauna Yesu tauḡara nimedie ya boruna tuparatunama aubainama.

Yesu a tuparatuna

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Naumeki da tauḡara Yesu a nawena. 17 Yesu taunama na korosima ya kiroḡi be a naḡona gabu Hibru bonane tawai isana ‘Golgota’. Riu ‘Golgota’ inam baninama ‘debagarere’. 18 Inam dabudine taudi Yesu a tuparatuna. Be Yesu diane banaga rabui mate a tuparatudina. Tenaḡa Yesu kasaunama yauwanine, be tenaḡa seninama yauwanine. 19 Be Paelat kai ḡaubonama bogane ya giruma be Yesu debane, korosi bogane ya tutuna. Tauna inam kainama bogane umanama ya girumina:

NASARET YESUNAMA, JIUS ADI GUYAUMA

20 Inam giunama tauna Hibru bonane, Letin bonane, be Gurik bonane ya girumidina. Taudi Yesu Jerusalem meagainama diane a tuparatuna, vutuna aubainama Jius banegidima toitoi inam girumidima a siesievidina. 21 Be pirisi adi babadama inam giruminama a riutuḡaḡaie be Paelat a riuna, “Nam nama kwa giruma, umanama kwa girumana: ‘Inam baneginama ya riuna da tauna kabe Jius adi guyauma.’” 22 Be Paelat ya riuna, “Aba è girumina, inam è girumina.”

23 Naumeki da tauḡara matabudi 4 Yesu a tupatuparatuna murine, taudi Yesu na garama a ragaudi da a soiedi be taudi matabudi inam garedima a ragaudina. Be gara tenaḡa dibune ya kotekotena ya vere kauana, be inam garanama a rautenaḡe da a voiena be nam popopona, 24 vutuna aubainama taudi a riuna, “Uma garanama nam tà sika. Tauda tà kaside be aita kaside ei rewapanana, tauna inam garanama e paḡona. Inam kauine girugiruminama porane aba awai perovetaena nama yodi a tubuḡana.” Girugiruminama porane umanama ya riuna, “Taudi yau garama a soiedina be ḡesau ai kasiena.” Inam kauinama yodi tauḡara ai tubuḡina.

25 Be korosi diane waiwaivi matabudi 4 a midimidina. Tenaḡa inam Yesu tinanama, be ḡesau inam Yesu tinanama tasinama, be Meri Klopas na visarama, yodibe Meri Megdalin. 26 Dabudi Yesu e kitana be tinanama

be tura kaukauinama tauna diane a midimidina. Naumeki be tinanama ya riuna, “Waivi, inam tauna yodi tam natumma.” ²⁷Be turanama ġarone ya riuna, “Inam tauna yodi tam tinamma.” Dabudine inam tauwai muriwataninama tauna na vadae Meri yai doka nawe be dabudine ya rabena.

Yesu ya gurina

(Mt 27:45-50; Mk 15:33-37; Lk 23:44-46)

²⁸Uma kaudima murine Yesu ya kataie da na noyama yodi ya kovina. Be girugiruminama porane aba awai perovetaena, nama e tubuġana. Dabudine Yesu ya riuna, “Nuaguma ya raukasakasana.” ²⁹Inam dabudine waen ġoraġoranama duginama ya midimidina. Be banaga anitaiyo kai isune a pani be waen ġoraġoranama nopone ai sonom be Yesu mudune a boruna. ³⁰Be Yesu inam waennama ġoraġoranama ya tegotegona raġanine, tauna ya riuna, “Yodi matabuna ya kovina.” Dabudine iwanama ya tauketovi be aruinama Tamanama nimane ya boru be ya gurina.

³¹Inam kaudima Naġopore soinama vokaukauinama raġaninama nopone a tubuġana. Be pomainama inam Sabat raġaninama dosinama. Jius babadidima taudi nam ti ġoegoena da Sabat nopone banaga tubuġidima korosie sibo a kena. Vutuna aubainama taudi Paelat ai baġana da inam banegidima korosie kaġedima sibo ai miakotovidi be tubuġidima a kaiporaġana. ³²Naumeki da tauġara inam banegidima aitauga Yesu mate a tupatuparatudina, kaġedima ai mia kotovidina. ³³Be taudi Yesu ta kitana be tauna ya gurina, vutuna aubainama tauna kaġanama nam ti mia kotovidina. ³⁴Be tauġara tenaġa keae Yesu girigirinama ya tirtiremina, yai raġantenaġe da kosina upa mate a dobina.

³⁵Tauna aita u ma kaudima ya kitedi be ya giuedina, inam matabudi riukaua. Inam baneginama ya kataiena da aba e giugiuedina, matabudi inam riukaua, vutuna aubainama tauna ġaromie ewai matematena da taumi mate koi sumaġana. ³⁶Uma kaudima a tubuġana da girugiruminama porane aba awai perovetaena nama a tubuġana. Girugiruminama poranama umanama ya riuna: “Nam turiġinama tenaġa maika tokare e nuakotova.” ³⁷Be girugiruminama ġesaune umanama ya riuna, “Taudi tokare inam baneginama a tirtiremina ta raubigena.”

Yesu ai kokoagina

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸Inam kaudima muridie Jousep Arimatia tauġominama, tauna Paelat yai baġana Yesu tubuġinama paġonama aubainama. Jousep tauna Yesu na tauwai muriwatanama. Tauna Jius babadidima ya nairedina aubainama, tauna moisirie Yesu yawai sumaġena. Be Paelat

Jousep yai anine da tauna Yesu tubuḡinama ya kaipore be ya nawena. ³⁹Be Nikodimas tauna ya sagu be mate a naḡona. Nikodimas tauna vutuna dokane kupie Yesu ḡarone ya tavana. Be tauna bunama toitoi¹ ya verauḡedina Yesu tuninama viredima aubainama. ⁴⁰Taudi adi waikokoagama vaivainama ruvane Yesu garae bunama mate a sumana.

⁴¹Be Yesu deḡo a tupatuparatuna gabunama diane, dabudi sipi. Be inam sipine kokoaga gabunama vaunama, be inam kokoagine nam aitaui ti kokoaga rubuna. ⁴²Be Naḡopore soinama raḡaninama kaiteka maida ya tavatavana, aubainama taudi Yesu inam kokoagine ai kokoagina, baninama inam kokoagina maida aubainama.

Kokoaga kavakavanama
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-11; Lk 24:1-12)

20 ¹Be Sande raḡanboiboi kupinaḡa Meri Megdalin ya naḡona kokoagae. Be dabudine tauna e kitana be yeku matakeda waimiditomnama ai rawakui be ḡavoe ya naḡona. ²Dabudine tauna ya manini da ya munaḡa be Saemon Pita be Yesu tura kaukauinama ya banavidi be ya riuedina, “Banaga Bada tubuḡinama kokoagae a kaipore be aikedae a boruna taugu nam e kataiena.”

³Dabudine Pita be tauwai muriwatana ḡesaunama mate a manini a naḡona kokoagae. ⁴Taudi a manimanini be Pita turanama tauna ya manini raukosoḡaiḡai da kokoagae ya tava dokana. ⁵Tauna ya rauduru be kokoaga nopone yai kita saḡa be gara ya kitedina a kenakenana. Be nam kokoaga nopone i naḡona. ⁶Be tauna murine Saemon Pita ya manimaninina ya tava da kokoaga nopone ya naḡona. Dabudine tauna gara ya kitedina a kenakenana ⁷be gara ḡesau Yesu debanama a sumasumana, inam garanama nokunoku yaḡenama, taunaḡa ḡavoe ya kenakenana ya kitana. ⁸Dabudine Pita turanama kokoagae tavatava dokanama, tauna mate kokoaga nopone ya saḡa da gara nama ya kitedi be yai sumaḡana. ⁹Be girugiruminama porane ya riuna da Tauwai yawasana tokare e guri be e midisuḡu munaḡana. Be taudi inam riunama yaḡoro nam ti kataiena.

Yesu tauna Meri Megdalin ḡarone ya maḡatarana

¹⁰Dabudine tauwai muriwatana rabui taudi a munaḡana adi vadae, ¹¹be Meri tauna kokoaga diane ya midi be ya ḡabaḡabana. Be tauna ma ḡabaḡabana kokoaga nopone ei kita saḡana, ¹²be anea rabui ya kitedina, adi garama a ḡavoḡavorana. Taudi deḡo Yesu ya kenakenae, dabudine a miamiana, tenaḡa Yesu kaḡanama yauwanine be tenaḡa debanama yauwanine.

¹ 19.39 Gurik baibol ya riuna: 34 kg. Be bunama isedima Mera be Alois rawarawateḡeidima.

¹³Dabudine anea Meri ai taravire be a riuena, “Aba kwa ḡabēḡabe?” Be Meri ya riuedina, “Bada tubuḡinama kokoagae be banaga a nawe da deḡo a boruna, taugu nam e kataiena.” ¹⁴Inam nama ya giugiuna murine tauna yai tautinamuri da murine Yesu ya midimidina ya kitana. Tauna ya kitana, be yaḡoro nam i kataiena da inam tauna Yesu. ¹⁵Be Yesu ya riuena, “Tam aba kwa ḡabēḡabe? Aitau kwa wanewane?” Be Meri yai noḡotana kabe sipi taurabena, vutuna aubainama tauna ya riuena, “Tura, tam deḡoda Bada tubuḡinama kuma kirokiroḡa nawe, naumeki da kwa riuegu deḡo kuya boru da taugu yà naḡo be yà verauḡena.” ¹⁶Be Yesu ya riuena, “Meri!” Dabudine Meri ya midì vitare Yesu ḡarone be ya riuna, “Tauwai katakatai!”^m

¹⁷Be Yesu tauna ya riuena, “Nam kwa taukonigu! Baninama taugu yaḡoro nam Tamaguma ḡarone e naḡona. Be yodi tam kwa naḡo tasitasiguma ḡarodie be kwa riuedina, ‘Taugu yà munamunaḡana Tamaguma ḡarone, be taumi mate Tamemima. Tauna yau Mamaituama, be taumi mate ami Mamaituama.’” ¹⁸Naumeki da Meri Megdalin vari ya munaḡena tauwai muriwatana ḡarodie be ya riuna, “Taugu Bada è kitana!” Be Bada aba tauna ya riuriuena, vutudi taudi yai varidina.

Yesu na tauwai muriwatanama ḡarodie ya maḡatarana

¹⁹Inam raḡaninama teneḡine Sande ravikupikupie tauwai muriwatana taudi Jius babadidima a nairedina aubainama, taudi adi matakedama a babaḡavi be vada nopone a miamiana. Be yai raḡantenage da taudi poudie Yesu ya midì maḡatara be ya riuna, “Suba ḡaromie e kena!”

²⁰Tauna nama ya riuriuna murine, tauna nimanama be girigirinama tauwai muriwatana yai kataidina. Dabudine taudi a kita be nuedima ya vere kauana. ²¹Dabudine Yesu ya riu munaḡana, “Suba ḡaromie e kena! Tamaguma ya riuriuporeguna nama, taumi yà riuriuporemina.” ²²Dabudine Yesu taudi debedie yavutu gayane ya suve pore be ya riuna, “Arua Babau ko paḡona! ²³Taumi aitauga adi gewagewama ko noḡota poredina, naumeki da Mamaitua taudi adi gewagewama e noḡota poredina. Be deḡoda banaga adi gewagewama ko kaidididina, nama tokare Mamaitua taudi adi gewagewama e kaidididina.”

Yesu Tomas ḡarone ya maḡatarana

²⁴Yesu tauwai muriwatana ḡarodie ya maḡatarana raḡanine, Tomas tauna nam dabudi mate. Tomas tauna tenaḡa tauwai muriwatana 12 nopodie, be tawai isana ‘Raḡaraḡa’. ²⁵Vutuna aubainama tauwai muriwatana ḡesaudima Tomas a riuena, “Tauma Bada kè kitana.” Be

^m 20.16 Gurik baibol ya riuna: Dabudine Meri ya midì vitare Yesu ḡarone, be Hibru bonane ya riuna, “Raboni!” ‘Raboni’ inam baninama ‘Tauwai katakatai’.

Tomas taudi ya riuedina, “Taugu tokare nam yàì sumağa. Noğone taugu tutu kividima yà kitedi be nimague tutu gabudima yà taukonidi, be girigirinama a tirtiremina yà taukoni, yodibe yàì sumağana.”

²⁶Wiki tenağa murine, tauwai muriwatana taudi a rawategei munağedi da matakeda a babağavi be vada nopone a miamiana, be Tomas mate dabudine. Be yai rağantenage da Yesu taudi poudie ya raumidire be ya riuna, “Suba ġaromie e kena!” ²⁷Dabudine tauna Tomas ya riuna, “Nimatabaguma kwa kitedi be kwa taukonidi. Be girigiriguma kwa taukoni. Nam kwa noğota bekubeku be kwai sumağana.”

²⁸Dabudine Tomas tauna ya riuna, “Tam yau Badama be yau Mamaituama!” ²⁹Inam rağanine Yesu Tomas ya riuna, “Tam yodi kuya kitaguna, vutuna aubainama kuyai sumağana. Be nuavere taudi aitauga nam ti kitaguna be yağoro awai sumağana.”

Jon na bukama ya girumina baninama uma

³⁰Yesu boni mataira dosidima toitoi na tauwai muriwatanama matedie ya voidina. Be mataira ġesaudima nam buka nopone ti girumidina.

³¹Be mataira uma bukanama nopone a girumidi be ta kenakenana, taudi vutudi ko kitedi be koi sumağa da Yesu tauna vutuna Tauwai yawasana, Mamaitua Natunama. Be rağanine tauna koi sumağena, taumi tokare tauna isane yawasana ko banavina.

Yesu na tauwai muriwatanama ġarodie ya mağatara munağana

21 ¹Rağan bisanama muridie Galili yawawinamaⁿ diane Yesu na tauwai muriwatanama ġarodie ya mağatara munağana. Inam kauinama umanama ya tubuğana. ²Rağan tenağa Galili yawawinama geresine tauwai muriwatana ġesaudima ai rawategeidina. Taudi inam Saemon Pita, Tomas (tawai isana Rağarağa), Nataniel (tauna Galili nopone Keina meagainama baneginama), yodibe Sebedi natunatunama be tauwai muriwatana ġesaudima rabui mate.

³Dabudine Saemon Pita na banagama ya riuedina, “Taugu yà nağo yàì sagidana.” Be na banagama a riuna, “Tauma mate tà nağo tàì sagidana.” Naumeki da taudi wagae a sağa be a nağona. Be inam kupine taudi ai sagida rağanina, be nam aiyaba ti vunuga rubuna.

⁴Be rağanboiboi kupinağa Yesu gerese ya raumidirena. Taudi a kitana be nam ti kataiena da tauna Yesu. ⁵Be tauna bonanama dosine taudi yai taraviredi be ya riuna, “Yau bana, iyana koya vunuga bo ibewa?” Be taudi a riuna, “Ibewa!” ⁶Dabudine Yesu ya riuna, “Ami sagidama kasaumima yauwanine ko pore be dabudi tokare iyana ko konedina.” Naumeki da taudi Yesu aba ya riuriuedina, nama a voiana. Inam

ⁿ 21.1 Galili yawawinama isanama ġesau inam ‘Yawawa Taiberias’.

raḡanine, taudi iyana toitoi a konedina, vutuna aubainama taudi nam teneteneḡina da sagida sibo wagae a soru tavaite.

⁷Inam raḡanine Yesu tura kaukaiuina, tauna Pita ya riuena, “Inam Bada!” Be Saemon Pita raḡanine nama giunama ya vaivaiana, tauna na garama ya kotedi da topae ya poti dobi be ya yaka naḡona barabarae. ⁸Be tauwai muriwatana ḡesaudima taudi wagae a munaḡana gerese. Be geres a inam maida^o aubainama taudi sagida a soru ḡome be a naḡona. ⁹Be taudi gerese a ḡotaḡotana raḡanine, taudi kai ya karakaratina a kitana. Be kaipou debane iyana be buredi a gabudi be a kenakenana a kitedina.

¹⁰Dabudine Yesu ya riuedina, “Iyana koya vunuvunuḡidina ḡesaudima ko verauḡedi.” ¹¹Naumeki da Saemon Pita wagae ya poti tava da sagida ya paḡo be ya soru nawena barabarae. Sagida nopone iyana dosidima sievidima 153, be yaḡoro sagida nam i nuagigina. ¹²Dabudine Yesu ya riuedina, “Ko verau be ko kani.” Be nam aba tauwai muriwataninama Yesu i taravira rubu be i riuna, “Tam aitu.” Baninama taudi matabudi a kataiena da tauna Bada. ¹³Naumeki da Yesu buredi be iyana ya ragaudi be taudi ya utedina.

¹⁴Yesu ya guri be ya midisuḡu munaḡana murine, uma inam raḡan aniwai rabuiteḡanama na tauwai muriwatanama ḡarodie ya maḡatarana.

Yesu Pita ya riuena, “Yau sipuma kwai kani bagibagidina”

¹⁵Naumeki da a kanikani rovona murine, Yesu Saemon Pita ya riuena, “Saemon, Jon natunama, tam naumeki kwawai nuapaḡo gurategu, nam am banagama kwawai nuapaḡoedina maika, bo?” Dabudine Pita ya paribee be ya riuna, “Ee Bada, kuya kataiena da tam nuaguma kwa paḡopaḡona.” Dabudine Yesu ya riuena, “Yau sipuma natunatudima kwai kani bagibagidina.” ¹⁶Be Yesu raḡan aniwai rabuinama ya riu munaḡana, “Saemon, Jon natunama, tam naumeki kwawai nuapaḡo gurategu, bo?” Dabudine Pita ya paribee be ya riuna, “Ee Bada, kuya kataiena da tam nuaguma kwa paḡopaḡona.” Dabudine Yesu ya riuena, “Yau sipuma kwa rabedina.” ¹⁷Naumeki da Yesu raḡan aniwai rabuiteḡanama ya riu munaḡana, “Saemon, Jon natunama, tam naumeki kwawai nuapaḡoegu, bo?” Inam raḡanine Pita yai nuaboyana, baninama Yesu raḡan aniwai rabuiteḡanama ya riuna, “Tam naumeki kwawai nuapaḡoegu, bo?”. Dabudine Pita ya paribee be ya riuna, “Bada, tam yaba matabudi kuya kataiedina. Be kuya kataiena da tam nuaguma kwa paḡopaḡona.” Dabudine Yesu ya riuena, “Yau sipuma kwai kani bagibagidina.

¹⁸“Yà riuriu kauemna da tam raḡanine vaume am tanama kuya paḡo be am ḡoane nama kuya naḡonaḡona. Be kwai rawadosina raḡanine,

^o 21.8 Gurik baibol ya riuna: 100 mitas.

nimamma tokare banaga kwa utedi, da taudi nimame ta kaididi be adi ḡoane nama tai dokem be ko naḡona.^p Avedi da tam inam dobunama naḡonama nam kuma ḡoeḡoena, be yaḡoro tai dokem be ko naḡona.”
 19 Yesu nama Pita ya riuena, baninama tauna tokare nema e guri bakona, vutuna ya giuena. Inam kedane Pita tokare Mamaitua isanama e kawa saḡena. Be Yesu nama ya giugiuna murine, tauna Pita ya riuena, “Kwai muriwatanegu!”

20 Dabudine Pita yai tautinamuri da Yesu tura kaukainama ya kitana, tauna muridiḡa ya veraverauna. Tauna vutuna noḡone Naḡopore soinama a kanikani be ya raukera naḡo Yesu ḡarone be ya riuna, “Bada, aitau tokare e boru dobiḡem?”

21 Be Pita Yesu tura kaukainama ya kitakitana raḡanine, tauna Yesu ya riuena, “Bada uma tauna nemanama?” 22 Be Yesu ya paribee be ya riuna, “Tam nam am noyama aba tauna ḡarone ima kenakenana. Deḡoda taugu è ḡoena, tauna tokare yawayawasaninama e miamia be yà verau munaḡana. Be tam taugu kwai muriwataneguna.” 23 Inam riunama tauwai muriwatana a vaia waigewa be taudi tauwai sumaḡa ḡesaudima ḡarodie inam giunama ai daberari be a riuriuna, “Yesu tura kaukainama tokare nam e guri.”

Be inam nam nama. Yesu nam i riuna tura kaukainama tokare nam e guri. Ibewa, be tauna umanama Pita ya riuena, “Tam nam am noyama aba tauna ḡarone ima kenakenana. Deḡoda taugu e ḡoena, tauna tokare yawayawasaninama e miamia be yà verau munaḡana.”

24 Inam tauwai muriwataninama tauna vutuna inam yabedima matabudi ya kitedi be ya girumidina. Tauda matabuda tè kataiena da yaba matabudi tauna ya girugirumidina inam riukaua. 25 Yesu yaba ḡesaudima toitoi mate ya voidina. Be deḡoda inam yabedima matabudi sibo ti giruma rovodina, taugu è noḡotina da buka tokare dobu matabuna ya moḡavu taritarina.

^p 21.18 Inam giunama, baninama Pita nema tokare korosie ta tuparatu bakena, vutuna Yesu ya giuena.